

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

URAD RS ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007

(s prikazom gibanj za leto 2006 in obrazložitvijo napovedi za obdobje 2007–2009)

April 2007

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2007

Urad za makroekonomske analize in razvoj
dr. Janez Šušteršič, direktor

<http://www.gov.si/umar/>

Ljubljana, april 2007

Povzetek

Struktura visoke gospodarske rasti v letu 2006, ki je preseгла pričakovanja, je bila z razvojnega vidika ugodna. Gospodarska rast je bila v letu 2006 5,2-odstotna, kar je za 1,2 odstotne točke več kot leta 2005 in za pol odstotne točke nad našo jesensko napovedjo. Izboljšanje mednarodne konjunktore je pozitivno vplivalo na rast izvoza, ki se je ohranila na visoki ravni iz leta 2005, kljub izraziti upočasnitvi rasti izvoza vozil in upočasnjeni rasti izvoza storitev. V strukturi rasti industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti se je okrepil prispevek tehnološko zahtevnejših dejavnosti. Glavni razlog za pospešitev rasti bruto domačega proizvoda v letu 2006 pa je bila rast investicij v osnovna sredstva, ki se je v primerjavi z letom poprej močno okrepila in tudi preseгла jesenska pričakovanja. Zlasti so se okrepile investicije v gradnjo avtocest, nadaljevala se je tudi visoka rast investicij v stanovanjsko gradnjo, k čemur so dodatno pozitivno prispevale ugodne vremenske razmere ob koncu leta. Višja je bila tudi rast investicij v opremo in stroje, kjer je bil poleg konjunkturnih razlogov po naši oceni pomemben tudi vpliv davčnih sprememb, zlasti davčne razbremenitve v povezavi s postopno odpravo davka na izplačane plače in uveljavljanja splošne investicijske olajšave pred njeno ukinitvijo 1. 1. 2007.

Okrepljena gospodarska aktivnost se je odražala tudi v gibanjih na trgu dela, kjer pa se ob sicer splošnih ugodnih trendih povečuje brezposelnost nekaterih skupin prebivalstva. Rast zaposlenosti je v letu 2006 preseгла 1 %, kar je največ po letu 1999. Okrog štiri petine skupnega povečanja zaposlenosti sta prispevali dejavnosti gradbeništva in nepremičnin, najema in poslovnih storitev, kjer se je tudi najbolj povečalo število podjetij. Ocenjujemo, da so, zlasti v poslovnih storitvah, poleg konjunkturnih razlogov k temu prispevali tudi sprejeti ukrepi za spodbujanje podjetniške dejavnosti, zlasti poenostavitev poslovnega okolja. Število delovno aktivnih se je opazneje povečalo tudi v izvozno usmerjenih panogah predelovalnih dejavnosti, ki so ob okrepljenem tujem povpraševanju najbolj povečale obseg proizvodnje. Število brezposelnih in stopnji brezposelnosti so se znižali na najnižje ravni po letu 1991, vendar ob poslabšanju strukture z razvojnega vidika, saj se je povečalo število brezposelnih z visoko in višjo izobrazbo.

Konjunkturne vplive, ki so imeli najmočnejši učinek na gospodarsko rast in zaposlovanje, so poleg davčnih sprememb dopolnjevali tudi ukrepi ekonomskih politik, v prvi vrsti usmerjeni v izpolnjevanje pogojev za prevzem evra. Kombinacija ekonomskih politik, usmerjena v vzdržno izpolnjevanje pogojev za prevzem evra, je prispevala

k ohranjanju stabilnih makroekonomskih razmer. Kljub pospešeni gospodarski rasti tako ni prišlo do naraščanja inflacijskih pritiskov s strani povpraševanja, k čemur je pomembno prispevala zmerna rast plač, ki je ugodno vplivala tudi na rast stroškov dela. Tudi visoka kreditna aktivnost ni opazneje vplivala na rast končne potrošnje in cen, saj je bila, podobno kot v preteklih letih, predvsem povezana z rastjo stanovanjskih posojil in posojil za financiranje investicij podjetij. Na makroekonomski ravni je to vplivalo predvsem na nadaljnjo rast zadolževanja bank in podjetij v tujini. Na ravni dejavnosti pa so stabilne makroekonomske razmere v povezavi z nizkimi obrestnimi merami spodbudno vplivale predvsem na nadaljnji razvoj in poglobljanje finančnega sektorja, kjer je zaostanek za razvitimi državami še razmeroma velik.

Povprečna inflacija se je lani ohranila na ravni preteklega leta, v strukturi in dinamiki rasti cen pa je prišlo do sprememb. Ob ohranjanju osnovnih usmeritev makroekonomskih politik in povečani konkurenci so dolgoročni kazalci inflacije v preteklem letu ostali stabilni, spremenila pa se je struktura rasti cen. Predvsem se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšal vpliv zunanjih dejavnikov, okrepila pa rast prostih cen, povezana z rastjo cen hrane, obleke in obutve ter storitev. Ocenjujemo, da gre pri tem za vrnitev rasti cen na dolgoročno ravnotežno raven po skromni rasti v preteklih letih, ki je bila deloma posledica enkratnih učinkov vstopa v EU, in ne za obrat trenda rasti prostih cen navzgor.

Gibanja cen v decembru 2006 in prvih dveh mesecih 2007 kažejo, da uvedba evra ni povzročila dviga splošne ravni cen, kar je predvsem rezultat usklajenega delovanja makroekonomskih politik in sprejetih ukrepov na področju dvojnega označevanja cen, neformalnega nadzora cen ter informiranja potrošnikov o možnih tveganjih v procesu menjave valute. Skupni učinek prevzema evra na cene v Sloveniji, ki je po naši oceni znašal 0,24 odstotne točke, kar je skladno z oceno Eurostata (okrog 0,3 odstotne točke), je bil tako med manjšimi v primerjavi z drugimi državami evrskega območja. Do povišanj cen, ki jih lahko povežemo z uvedbo evra, je prišlo predvsem v storitvah, zlasti gostinskih, kar je bilo tudi skladno s pričakovanji na osnovi izkušenj drugih držav.

V letu 2007 pričakujemo nadaljevanje ugodnih gospodarskih gibanj v stabilnem makroekonomskem okolju. Gospodarska rast se bo v letu 2007 nekoliko upočasnila, vendar bo višja kot smo pričakovali jeseni. Ukrepi makroekonomskih politik bodo še naprej zagotavljali stabilno poslovno okolje, tako da ne pričakujemo povečanih fiskalnih pritiskov in povečevanja stroškov dela, ki bi bilo z makroekonomskega vidika nevzdržno.

Poleg nadaljnje visoke rasti tujega povpraševanja bodo letos na gospodarsko rast vplivali tudi učinki sprememb davčne zakonodaje, ki je stopila v veljavo s 1.1.2007, povišanje obrestnih mer pa bo vplivalo na umirjanje kreditne aktivnosti in rasti domače potrošnje. Ob nadaljnjih ugodnih konjunkturnih vplivih iz mednarodnega okolja in višji rasti zasebne potrošnje se bo realna rast bruto domačega proizvoda upočasnila za pol odstotne točke (na 4,7 %), predvsem zaradi nižje rasti investicij v gradnjo avtocest, nekoliko se bo zaradi vpliva davčnih sprememb¹ in višjih ravni obrestnih mer upočasnila tudi rast podjetniških investicij. Na investicijsko aktivnost pa bo še naprej pozitivno vplivala postopna odprava davka na izplačane plače, ki bo leta 2009 tudi dokončno ukinjen. Navzgor popravljene napovedi gospodarskih gibanj v mednarodnem okolju za letos predvidevajo razmeroma majhno upočasnitev gospodarske rasti v primerjavi z letom 2006, ta učinek upočasnitve na rast izvoza pa bo še dodatno blažila pričakovana ponovna rast proizvodnje in izvoza vozil iz Slovenije v drugi polovici leta. Na nadaljevanje ugodnih gibanj kratkoročno kažejo tudi razpoložljivi podatki o poslovnih pričakovanjih podjetniškega sektorja in visok optimizem potrošnikov. Rast zasebne potrošnje se bo okrepila, poleg znižanja dohodninskih stopenj bodo k temu prispevala tudi nadaljnja ugodna gibanja na trgu dela. Rast obsega posojil prebivalstvu, ki bodo po oceni še naprej predvsem stanovanjska, pa se bo ob višjih obrestnih merah predvidoma umirila.

V letu 2007 pričakujemo nekoliko nižjo rast zaposlenosti in višjo realno rast bruto plače na zaposlenega. Ob predvideni konjunkturni upočasnitvi se bo rast zaposlenosti rahlo upočasnila, predvsem zaradi zmanjševanja neformalne delovne aktivnosti. Tudi na področju zaposlovanja bo še naprej pozitiven vpliv nadaljnjega zmanjševanja davka na izplačane plače, ki odpira tudi več možnosti za večje zaposlovanje kadrov z visoko izobrazbo v podjetniškem sektorju. Rast plač se bo v primerjavi z letom 2006 okrepila, v največji meri zaradi višje rasti plač v javnem sektorju, na kar bo vplival začetek odpravljanja nesorazmerij med plačami v tem sektorju ter povečan obseg dela povezan s predsedovanjem Slovenije EU in odpravo sodnih zaostankov. V zasebnem sektorju bo rast plač na podobni ravni kot leta 2006.

Okvir makroekonomskih politik bo tudi letos zagotavljal stabilno rast cen. V letu 2007 pričakujemo nadaljnjo stabilno rast cen, nižja

povprečna inflacija (2,2 %, lani 2,5 %) pa je prehodna in predvsem tehnične narave (posledica vpliva mesečnih deflacij v lanskem zadnjem četrtletju in prvih dveh mesecih letos). Prispevek ukrepov fiskalne politike in reguliranih cen bo podoben kot v letu 2006. Predvideno povečanje zasebne potrošnje zaradi vpliva znižanih dohodninskih stopenj in povišanja plač v letu 2007 po naši oceni ne bo povzročilo inflacijskih pritiskov. Znižanje dohodninskih stopenj bo breme davkov zniževalo predvsem v višjih dohodkovnih razredih, kjer je nagnjenost k varčevanju višja, zato se celotno povišanje razpoložljivega dohodka zaradi davčne razbremenitve ne bo prelilo v potrošnjo. Pospešek rasti zasebne potrošnje bo zato makroekonomsko vzdržen.

V prihodnjih letih bo gospodarska rast v veliki meri odvisna od nadaljnega izvajanja reformnih ukrepov in predvidenih infrastrukturnih projektov. Ob upoštevanju sprejetih ukrepov ekonomskih politik in predvidenega umirjanja mednarodne konjunktуре, se bo gospodarska rast po letu 2007 ustalila med 4 % in 4,5 %. To kaže na povečanje dolgoročne sposobnosti za rast, saj smo doslej ocenjevali potencialno rast slovenskega gospodarstva na ravni med 3,5 % in 4 %. Še naprej se bo nadaljevala hitra rast poslovnih in finančnih storitev, prav tako se pričakuje nadaljnja hitra rast telekomunikacijske dejavnosti, ki bo rezultat vse večje konkurence med ponudniki kot tudi aktivne vladne politike na tem področju. Pomemben dejavnik gospodarske rasti bodo še naprej investicije v infrastrukturne projekte, poleg intenzivne gradnje avtocest, ki se bo predvidoma zaključila v letu 2008, še zlasti investicije v modernizacijo železniškega omrežja. Prispevek dejavnikov gospodarske rasti, ki temeljijo na investicijah v znanje, se bo krepil le postopno. V letih 2008 in 2009 pričakujemo postopno rast prispevka tehnološko zahtevnejših dejavnosti. K temu bodo prispevala tudi pričakovana večja vlaganja v raziskave in razvoj, spodbujena z že uvedeno davčno olajšavo ter s pričakovanimi spremembami v organiziranosti raziskovalnega in izobraževalnega sektorja. Na področju javnih storitev bo za večjo kakovost storitev ključno uvajanje novih načinov zdravljenja ter zasebnega dela, v socialnem skrbstvu pa nadaljnje izboljšanje dostopnosti storitev socialnega varstva. Za rast dejavnosti drugih skupnih in osebnih storitev bo pomembno tudi uresničevanje predvidenih projektov s področja razvedrilnih in športno kulturnih dejavnosti. Za vidnejši dvig potencialne rasti v prihodnjih letih na raven prek 5 %, ki je bila predvidena v strateških dokumentih, pa bi se moral tempo sprememb v primerjavi s preteklimi leti pospešiti, še zlasti na področju vlaganj v raziskave in razvoj in krepitve v inovacijsko dejavnost, kjer so bile spremembe doslej relativno šibke.

¹ Spremembe zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki postopno znižuje stopnjo davka s 25 na 20 % v obdobju do leta 2010 ter tudi krepil olajšavo za raziskave in razvoj, v letu 2007 še ne bodo imele vidnega vpliva na krepitve investicij zaradi odprave splošne investicijske olajšave, njihov učinek bo vidnejši šele v letu 2008.

Pomladanska napoved glavnih makroekonomskih agregatov in primerjava z jesensko napovedjo

realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)

	2006	2007		2008		2009
		Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	5,2	4,3	4,7	4,2	4,4	4,1
BDP v mio EUR (tekoče cene)	29.741	31.657	31.918	33.793	34.444	36.783
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v %)	2,8	2,7	2,5	2,2	2,5	2,4
INFLACIJA (I–XII/I–XII povprečje leta, v %)	2,5	2,7	2,2	2,5	2,5	2,5
deflator BDP, v %	2,3	3,1	2,5	2,5	3,4	2,5
razmerje EURO/USD	1,254	1,265	1,294	1,265	1,292	1,292
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	1,2	0,8	0,9	0,9	0,8	0,7
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	9,4	9,5	8,2	9,1	7,8	7,4
STOPNJA BREZPOSELNOSTI ILO (%)	6,0	6,4	5,7	6,4	5,4	5,4
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega), rast v %	4,0	3,5	3,8	3,2	3,6	3,4
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	2,2	2,5	2,9	3,0	2,9	2,8
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	10,0	8,3	9,7	8,5	9,2	8,8
- izvoz proizvodov	10,8	8,6	10,1	8,9	9,4	9,1
- izvoz storitev	6,4	6,7	7,6	6,8	8,0	7,2
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	10,4	7,7	8,7	7,7	8,6	7,9
- uvoz proizvodov	10,5	7,7	8,8	7,7	8,6	8,0
- uvoz storitev	9,5	7,1	7,8	7,5	8,4	7,4
SALDO tekočega računa plačilne bilance (v mio EUR)	-773	-503	-629	-410	-273	-64
- delež v BDP v %	-2,6	-1,6	-2,0	-1,2	-0,8	-0,2
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	11,9	5,5	5,9	4,5	6,6	4,4
- delež v BDP v %	25,8	25,6	26,2	25,8	26,7	26,6
ZASEBNA POTROŠNJA	3,3	3,6	3,8	3,6	3,5	3,4
- delež v BDP v %	54,0	54,0	53,4	53,7	52,5	52,1
DRŽAVNA POTROŠNJA	3,8	2,5	3,1	2,8	2,9	2,3
- delež v BDP v %	19,3	19,2	19,1	19,2	18,9	18,8

Vir podatkov: SURS, BS, UMAR napovedi.

Izhodišča pomladanske napovedi gospodarskih gibanj za obdobje 2007-2009

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj izhaja iz že uveljavljenih oziroma sprejetih ukrepov ekonomskih politik in realizacije veljavnega proračuna za leto 2006, za področje tekoče in investicijske potrošnje države v letih 2007 in 2008 pa iz sprememb državnega proračuna za leto 2007 in proračuna za leto 2008. Na področju obdavčitve in javnofinančnih prihodkov napoved ne upošteva dviga stopenj DDV, saj odločitev o tem ni bila sprejeta, predvideva pa smiselno nadaljevanje sedanje politike postopnega zviševanja trošarin ter enako kot v predhodnih napovedih upošteva učinke že uzakonjenih sprememb pri dohodnini, davku na izplačane plače in davku od dohodka pravnih oseb.

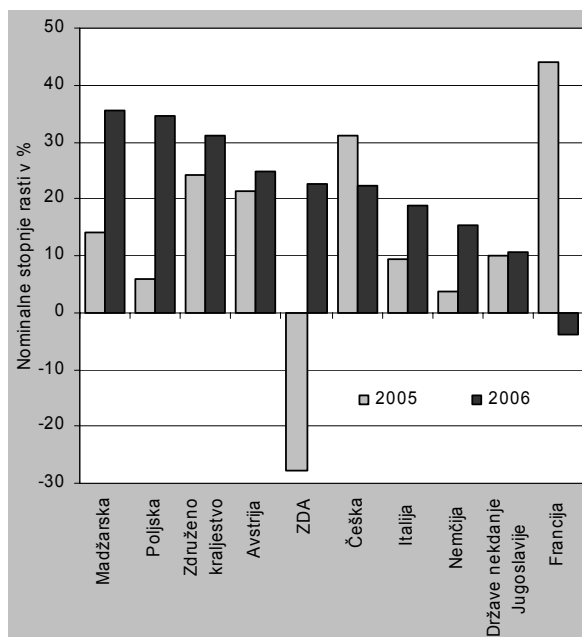
Pomladanska napoved gospodarskih gibanj temelji na modelskih in ekspertnih ocenah UMAR, pri čemer so bili kot izhodišče upoštevani: (i) prvi statistični podatki o gospodarski rasti v letu 2006, (ii) decembra 2006 objavljeni četrtletni podatki o gospodarski rasti do leta 2005, ki so sedaj usklajeni z letnimi ocenami, (iii) podatki o gospodarski rasti v mednarodnem okolju v letu 2006 ter objavljene pomladanske napovedi mednarodnih inštitucij, (iv) prevladujoča pričakovanja mednarodnih inštitucij glede gibanja cen nafte in ostalih surovin ter menjalnega razmerja med evrom in dolarjem, (v) posvetovanje z drugimi organizacijami, ki pripravljajo napovedi za Slovenijo, (vi) rezultati ekonometričnih modelov, razvitih za podporo napovedovanju, (vii) podrobni podatki o strukturi gibanja cen življenjskih potrebščin v letu 2006 ter prvih dveh mesecih leta 2007.

Gospodarska gibanja v letu 2006

Gospodarska rast

Gospodarska rast je bila lani 5,2-odstotna, kar je 1,2 odstotne točke več kot leta 2005 in največ po letu 1999. Poganjala sta jo predvsem tuje povpraševanje in investicijska aktivnost. Rast izvoza, ki je v letu 2006 znašala visokih 10 %, se je v povprečju druge polovice leta sicer rahlo umirila, hkrati pa se je v tretjem in četrtem četrtletju močno okrepila rast investicij v osnovna sredstva. Ta je bila spodbujena s pospešeno investicijsko aktivnostjo države, gradnjo cest in avtocest, ter visoko rastjo investicij v opremo in stroje, ocenjujemo, da jo je delno spodbudila tudi ukinitvev splošne investicijske olajšave s 1.1.2007. V celem letu je bila rast investicij v osnovna sredstva 11,9-odstotna, kar je za dobrih 10 odstotnih točk več kot v letu 2005. Rast investicij je preseгла jesenska pričakovanja in je bila poglavitni dejavnik, ki je vplival na to, da je bila gospodarska rast višja od napovedane.

Slika 1: Rast izvoza blaga v izbrane trgovinske partnerice, 2005–2006

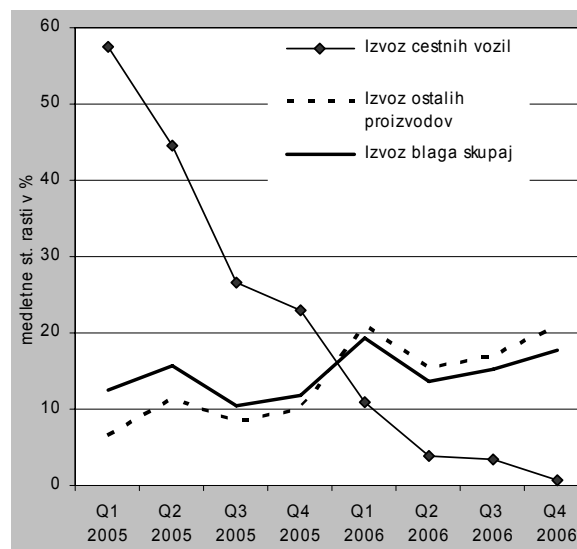
Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Izvoz blaga je lani naraščal v vse pomembnejše trgovinske partnerice, razen v Francijo, BiH in Makedonijo. Ob ugodni konjunkturi se je lani pospešila rast slovenskega izvoza v Nemčijo, Italijo, Veliko Britanijo, Madžarsko, Poljsko in Rusijo ter nekoliko manj tudi v Avstrijo. Po dveh zaporednih letih upadanja se je povečal tudi izvoz blaga v ZDA (Slika 1). Med državami nekdanje Jugoslavije se je lani nadaljeval padec blagovnega izvoza v Makedonijo in Bosno in Hercegovino, kar se kaže že vse od vstopa

Slovenije v EU, ki ima s tema državama manj ugoden zunanjetrgovinski režim, kot ga je imela Slovenija pred tem. Izvoz na Hrvaško, ki ima že večino menjave industrijskih proizvodov z EU liberalizirane, se je lani še povečeval, čeprav počasneje kot leto prej. Izvoz v Srbijo in Črno goro pa se je lani povečal še bolj kot v letu 2005.

Rast izvoza cestnih vozil se je lani močno umirila, rast izvoza ostalih proizvodov pa se je krepila. Rast izvoza cestnih vozil je bila še vedno pomemben dejavnik rasti izvoza v Nemčijo, Veliko Britanijo in na Hrvaško. Po drugi strani je izvoz cestnih vozil v Francijo lani močno upadel (po visokem povečanju v letu 2005), kar je glavni razlog padca skupnega blagovnega izvoza v to državo.

Slika 2: Nominalna rast (v EUR) izvoza cestnih vozil in ostalih proizvodov

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Povečana domača aktivnost je lani močno okrepila rast uvoza blaga. Ta je bila v primerjavi s predhodnim letom za slabe štiri odstotne točke višja (10,5 %), na kar je vplivala zlasti pospešitev rasti uvoza investicijske opreme in strojev, pospešek pri rasti uvoza blaga za široko potrošnjo in vmesno porabo pa je bil manjši. Za razliko od izvoza, ki je hitreje naraščal v države EU kot v države nečlanice, se je tudi lani na strani uvoza hitreje krepil uvoz iz držav nečlanice.

Izvoz in uvoz storitev sta naraščala precej počasneje od blagovne menjave. Rast izvoza storitev se je v primerjavi s predhodnim letom precej upočasnila in ni sledila hitri rasti izvoza blaga. Pomemben dejavnik za upočasnitev rasti izvoza storitev je bila skromna rast izvoza potovanj, na kar sta najpomembneje vplivala stagnacija priliva od igralnic in zmanjšanje prodaje v mejnih prodajalnah. Povečanje izvoza in uvoza transportnih storitev je bilo enakomerno in je sledilo visoki rasti blagovne menjave. Še rahlo višjo rast od transportnih je tako na strani izvoza in uvoza dosegla

skupina ostalih storitev, ki predstavlja sklop storitev, ki v večji meri temeljijo na znanju. V izvozu so se najbolj povečale storitve posredovanja in finančne storitve, v uvozu pa je izstopalo povečanje uvoza licenc, patentov in avtorskih pravic.

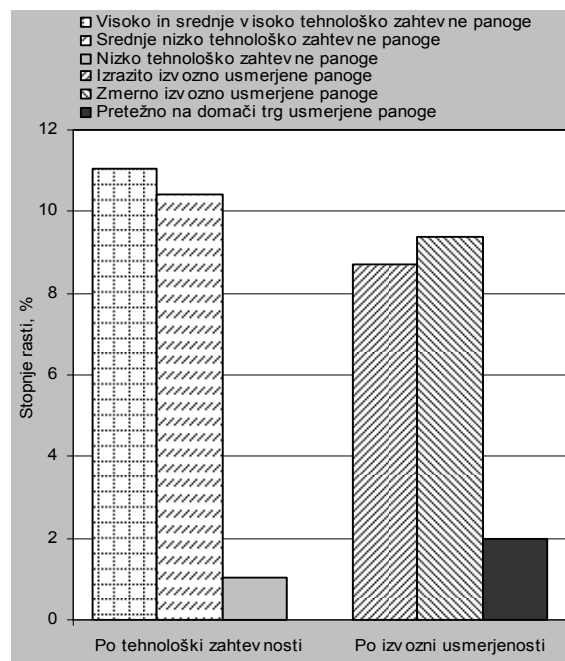
Rast zasebne potrošnje se je lani ohranila na podobni ravni kot v predhodnem letu, rast državne potrošnje pa se je povečala. Potrošnja gospodinjstev (3,3 %) se je tudi v letu 2006 povečala bolj kot razpoložljivi dohodek (3,0 %). Ocenjujemo, da je to povezano s še vedno razmeroma visokim zadolževanjem. To je bilo pretežno dolgoročno in predvsem za nakup stanovanj (ki predstavljajo investicije, ne zasebne potrošnje). Rast stanovanjskih posojil (43,2 %) je tudi lani preseгла rast potrošniških in ostalih (13,2 %), tako da so konec leta stanovanjska posojila v strukturi zajemala že 35,6 %, kar je 5,2 o.t. več kot leto prej. Na okrepljeno realno rast državne potrošnje (3,8 %), ki je bila za poldrugo odstotno točko višja kot v predhodnem letu, je vplivala precej hitrejša realna rast izdatkov za blago in storitve, predvsem tistih, ki se zagotavljajo iz občinskih proračunov.

Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih

Rast dodane vrednosti je bila v letu 2006 najvišja v zadnjih enajstih letih (5,3 %). Najugodnejša gibanja so bila v osnovnih dejavnostih. K visoki rasti dodane vrednosti pa so prispevale tudi tržne storitve, medtem ko se je rast dodane vrednosti javnih storitev v letu 2006 precej upočasnila.

Med osnovnimi dejavnostmi (A-F) se je rast močno okrepila v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu in je znašala 6,7 %. K pospežitvi realne rasti dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti (na 7,4 %) je ob ugodni mednarodni konjunkturi največ prispevala visoka rast industrijske proizvodnje v izrazito in zmerno izvozno usmerjenih panogah (Slika 3). Najvišje rasti so dosegli v štirih največjih dejavnostih: elektro, kemični, kovinski in strojni industriji. Vse, razen kovinske industrije, se v skladu z definicijo OECD uvrščajo v visoko in srednje visoko tehnološko zahtevne dejavnosti, kar kaže, da je bila lani struktura rasti industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti ugodna z vidika prestrukturiranja predelovalne industrije v smeri krepitve tehnološko zahtevnejših dejavnosti. Aktivnost v gradbeništvu je bila ob ugodnih vremenskih razmerah visoka zlasti v drugi polovici leta in je bila ponovno povezana z gradnjo avtocest in stanovanj, izrazito pa se je okrepila tudi gradnja nestanovanjskih stavb (predvsem hotelskih in trgovskih). V drugih osnovnih dejavnostih so dosegli skromnejše rezultate (v rudarstvu ter v oskrbi z elektriko, plinom in vodo), v kmetijstvu pa se je ob zmanjšani rastlinski pridelavi že drugo leto nadaljevalo upadanje dodane vrednosti.

Slika 3: Realna rast proizvodnje v predelovalnih dejavnostih glede na njihovo izvozno usmerjenost in tehnološko zahtevnost panog v letu 2006

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR. Opomba: razdelitev panog po metodologiji OECD.

Realna rast dodane vrednosti tržnih storitev (G-K) se je okrepila že tretje leto zapored in je v letu 2006 dosegla 5,6 %. Dobre rezultate so dosegli tako v t.i. tradicionalnih tržnih storitvah (trgovina, gostinstvo, promet) kot v na znanju temelječih storitvah (poslovne in finančne storitve). V gostinstvu se je nadaljevala krepitev rasti prihodka v podjetjih, ki nudijo hrano in pijače², v podjetjih, ki nudijo nastanitve, pa je bila rast prihodka ob skromni rasti števila prenočitev podobna kot leto prej. Realna rast dodane vrednosti v trgovini je bila najvišja po letu 1997 in je bila rezultat okrepljene prodaje v trgovini na debelo ter v trgovini z motornimi vozili. V trgovini na drobno pa se je ob povečani gradbeni aktivnosti v tem letu občutneje povečal le prihodek v specializiranih prodajalnah s pohištvo, gospodinjstvi aparati in gradbenim materialom. V poslovnih storitvah se po podatkih o številu delovno aktivnih nadaljujejo ugodna gibanja v nekaterih storitvah, ki temeljijo na znanju³ (v pravnem, davčnem in podjetniškem svetovanju, računalniških storitvah, posredovanju z delovno silo), močno pa se je okrepila tudi dejavnost poslovanje z nepremičninami. Visoka rast dodane vrednosti finančnega posredništva je bila podobno kot že v predhodnem letu rezultat stabilnejših makroekonomskih razmer, ki so vplivale na nizko raven⁴ obrestnih mer, kar je na eni strani vplivalo na krepitev kreditne aktivnosti bank, na drugi strani pa so

² Skupine Standardne klasifikacije dejavnosti: dejavnost prehrabnih gostinskih obratov; točenje pijač in dejavnost menz ter priprava in dostava hrane.

³ Po definiciji OECD so to v dejavnosti K oddelki 71-74.

⁴ V letu 2006 so se obrestne mere sicer nekoliko zvišale, vendar so še vedno precej nižje kot pred letom 2005.

se ob zmanjšanem zanimanju za varčevanje v bankah pospešeno razvijale tudi druge finančne storitve. Nekoliko nižja kot leto prej, vendar še vedno zelo visoka rast dodane vrednosti *prometa, skladiščenja in zvez* je bila v glavnem spodbujena s še vedno visoko aktivnostjo v cestnem blagovnem prometu, nadaljevala se je tudi visoka rast poštne in telekomunikacijske dejavnosti.

Rast dodane vrednosti javnih storitev (L-P) je v letu 2006 dosegla 2,4 %, v primerjavi z letom prej pa je bila nižja v vseh dejavnostih. V dejavnosti *javne uprave*, je nizka rast dodane vrednosti povezana z zmanjšanjem števila zaposlenih v organih državne uprave, ki pomenijo približno 70 % celotne dejavnosti. V dejavnosti *izobraževanja* se je lani rast števila delovno aktivnih močno umirila, kar je posledica zaključka uvajanja devetletne osnovne šole, na aktivnost v osnovnem in srednjem šolstvu pa je verjetno delno že vplivalo tudi zmanjševanje generacij. Izraziteje se je okrepila le rast zaposlenosti v višjem in visokem šolstvu, kar je pomemben strukturni premik v smeri krepitve terciarnega izobraževanja in je odraz povečanja števila višje in visokošolskih zavodov v tem letu ter začetka procesa prenove in uvajanja novih študijskih programov. V dejavnosti *zdravstva in socialnega skrbstva* se je po podatkih o številu zaposlenih rast izraziteje upočasnila v socialnem skrbstvu, v zdravstvu pa se je ohranila na nizki ravni predhodnega leta. Tudi v *drugih skupnih in osebnih storitvah* je bilo povečanje dodane vrednosti skromnejše kot leto prej, najvišje rasti pa so ponovno dosegli v pretežno tržno usmerjenem delu dejavnosti (igre na srečo, rekreacijske, športne in kulturne dejavnosti) ter v storitvah javne higiene.

Tekoči račun plačilne bilance

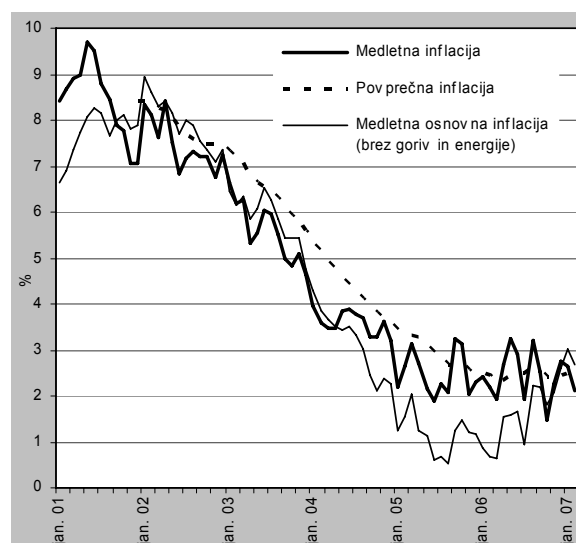
Primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance se je lani povišal. Znašal je 2,6 % BDP, kar je za dobre pol odstotne točke več, kot v letu prej. Kljub temu ocenjujemo, da je višina primanjkljaja dolgoročno vzdržna, saj ne ustvarja večjih pritiskov na rast bruto zunanjega dolga. K primanjkljaju na tekočem računu so prispevali primanjkljaji v vseh bilancah, razen v storitveni, kjer je presežek ostal na praktično enaki ravni kot v predhodnem letu. Izboljšanje pogojev menjave je zgolj neznatno upočasnilo povečanje lanskega primanjkljaja. Rast izvoznih cen je za 0,2 odstotne točke presegla rast uvoznih cen. Primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov se je povečal predvsem zaradi večjih neto plačil obresti na zunanji dolg in izrazitega povečanja izplačil dividend in nerazdeljenega dobička tujim investitorjem. Primanjkljaj v bilanci tekočih transferjev pa je naraščal zaradi večjega primanjkljaja zasebnega sektorja, medtem ko so prilivi iz proračuna EU v državni proračun presegli naša vplačila za dobrih 60 mio EUR. Črpanja iz proračuna EU so lani dosegla 78 %

predvidenih sredstev, kar pomeni večjo absorpcijo v primerjavi s preteklim letom (63,0 %), vplačila pa so znašala 92 % načrtovanih.

Inflacija

V letu 2006 se je nadaljevala umirjena rast cen, spremenila pa se je njena struktura. Povprečna inflacija je bila v letu 2006 enaka povprečni inflaciji v letu 2005 in je znašala 2,5 %, okoli te vrednosti so skozi leto nihale tudi medletne stopnje rasti (Slika 4). Struktura rasti cen pa se je lani spremenila (Slika 5). Za razliko od preteklih dveh let je bil prispevek cen nafte k inflaciji zanemarljiv, saj so se te v zadnjem četrtletju leta znižale, kar je bil tudi glavni razlog za to, da je bila inflacija v letu 2006 nižja od jesenske napovedi. Manjši kot v predhodnem letu je bil tudi prispevek reguliranih cen (brez tekočih goriv) k inflaciji. Povečal se je fiskalni vpliv, prispevek cen hrane ter prostih storitev (ta v sliki 5 lani predstavlja večino prispevka skupine drugo).

Slika 4: Gibanje povprečne in medletne inflacije (z in brez goriv in energije), januar 2001–januar 2007

Vir podatkov: SURS.

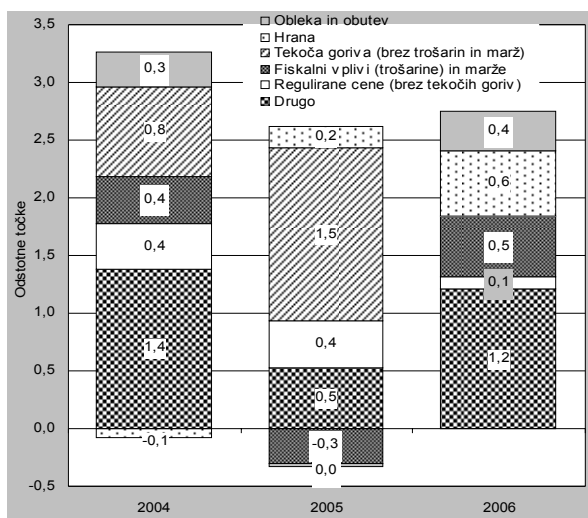
Umirjena rast cen je bila posledica ohranjanja stabilizacijsko naravnanih ekonomskih politik Banke Slovenije in vlade. Ob stabilnem tečaju tolarja, ki je pomembno prispeval k vzdržnemu znižanju inflacije v zadnjih treh letih, je vlada nadaljevala z restriktivno politiko poviševanja reguliranih cen. K umirjeni rasti cen življenjskih potrebščin je prispevalo tudi nadaljevanje politike zmerne rasti plač, tako v javnem kot v zasebnem sektorju, kar je preprečevalo pritiske na rast cen s strani povpraševanja.

Rast prostih cen je lani predstavljala večino medletne rasti cen življenjskih potrebščin. Proste storitve so k inflaciji prispevale nekaj manj kot 1,2 odstotne točke, prosto blago pa zaradi rasti cen hrane, obleke in

obutve, tobaka (povišanje trošarin), in izdelkov za redno vzdrževanje stanovanja slabe 1,3 odstotne točke. Prispevek rasti cen hrane je bil višji kot v letih 2004 in 2005, kar lahko pripišemo dvema dejavnikoma. Enkratni učinek vstopa Slovenije v EU, ki je v letih 2004 in 2005 v pretežni meri vplival na znižanje cen hrane, ki nimajo sezonskega značaja, je v letu 2006 izgubil svoj vpliv. Te so namreč v letu 2006 ponovno začele rasti po zmerni stopnji. Hkrati je rast cen hrane sezonskega značaja odstopala od dinamike v predhodnem letu, zato je bil drugačen tudi njen prispevek k medletni inflaciji.

Rast reguliranih cen je skladno z usmeritvijo v vladnem načrtu zaostajala za rastjo prostih cen, njen prispevek k inflaciji pa je bil nekoliko višji od predvidenega. Cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije, so se zvišale za 2,1 % in tako niso presegle rasti prostih cen, ki so lani zrasle za 3,0 %, povišanja posameznih reguliranih cen pa v splošnem niso bistveno odstopala od rasti prostih cen. K 2,8-odstotni inflaciji so regulirane cene prispevale slabe 0,4 odstotne točke, kar je za 0,2 o.t. več, kot je vlada predvidela v načrtu uravnavanja reguliranih cen, vendar hkrati tudi manj kot v letu 2005, ko je bil prispevek 0,9 o.t.. Načrt namreč ni vključeval povišanja marž in trošarin na tekoča goriva za prevoz, kar je k inflaciji prispevalo dobre 0,3 odstotne točke. Odklona od usmeritev v vladnem načrtu sta bila tudi znižanje cen komunalnih storitev za 6,6 %, zaradi sprememb pri njihovem obračunavanju v Ljubljani in povišanje cen daljinske energije za ogrevanje za 12,4 %, kot posledica močnega povišanja cen nafte v prvih treh četrtletjih leta.⁵

Slika 5: Razčlenitev medletne inflacije (decembra) na prispevke posameznih podskupin

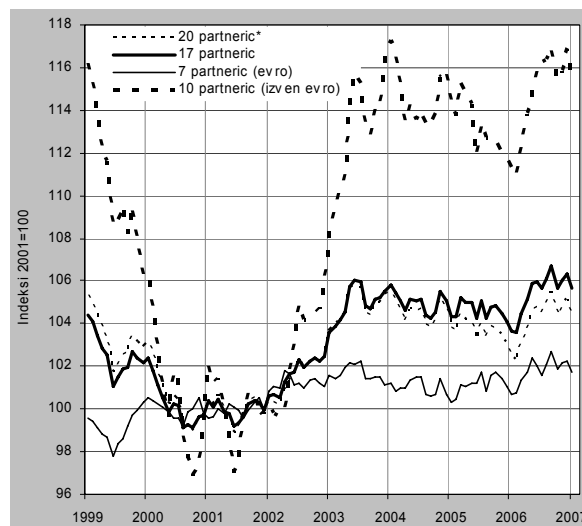
Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Zvišanje trošarin na tekoča goriva je bil tudi glavni dejavnik za povečanje fiskalnega prispevka k inflaciji v letu 2006. Vlada je v skladu s politiko acikličnega prilagajanja trošarin na tekoča goriva ob znižanju cen nafte dvignila trošarine z njihove minimalne ravni. Poleg tega pa je nadaljevala s harmonizacijo trošarin na tobak in tobačne izdelke k dogovorjenim stopnjam v EU, kar je k inflaciji prispevalo 0,2 o.t.

Cenovna konkurenčnost

V letu 2006 se je, skladno z jesenskimi pričakovanji, cenovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva merjena z relativnimi cenami življenjskih potrebščin nekoliko poslabšala. Ob nominalno stabilnem tečaju tolarja do evra se je nominalni efektivni tečaj tolarja rahlo okrepil (0,2 %) predvsem pod vplivom okrepitve evra do ameriškega dolarja in japonskega jena. Ker je bila rast relativnih cen življenjskih potrebščin, kljub rahlemu pospešku, še vedno nizka (0,6 %), je bila relativno zmerna tudi realna apreciacija efektivnega tečaja tolarja (0,8 %, jeseni pričakovana 0,7-odstotna rast). V primerjavi s konkurenti iz območja evra se je slovenska cenovna konkurenčnost poslabšala manj izrazito kot v primerjavi s konkurenti zunaj območja evra (za 1,3 %, evrsko območje za 0,6 %).

Slika 6: Realni efektivni tečaj tolarja, deflaciran z relativnimi cenami življenjskih potrebščin

Vir podatkov: BS, SURS, OECD, preračuni UMAR.

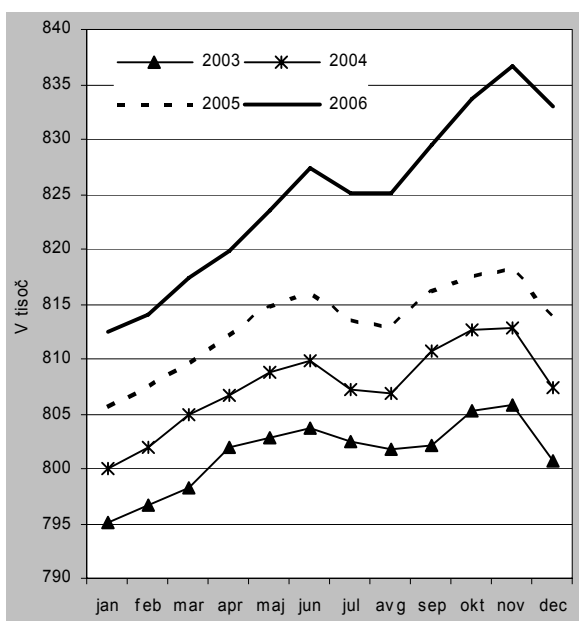
Opomba: *Avstrija, Belgija, Nemčija, Italija, Francija, Nizozemska, Španija (7-partneric evrsko območje), VB, Danska, Švedska, Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška, ZDA, Švica, Japonska (10 partneric, izven evrsko območje), Hrvaška, Rusija in Turčija.

⁵ Metodologija izračunavanja teh cen upošteva gibanje cen energentov v daljšem časovnem obdobju in zaradi tega odražajo visoke cene nafte iz prve polovice leta.

Zaposlenost in brezposelnost

Rast zaposlenosti se je lani precej okrepila, predvsem v drugi polovici leta, in je bila tako kot gospodarska rast najvišja po letu 1999. Zaposlenost se je po vseh treh statistikah, ki se razlikujejo po obsegu kategorij delovne aktivnosti, ki jih vključujejo, povečala za več kot odstotek.⁶ Iz razlik med statistiko zaposlenosti po anketi o delovni sili in med administrativnimi viri je razvidno, da se poleg formalne še naprej povečuje tudi neformalna zaposlenost, kljub visokem porastu le-te v letu 2004.

Slika 7: Število formalno delovno aktivnih po mesecih, 2003–2006

Vir podatkov: SURS.

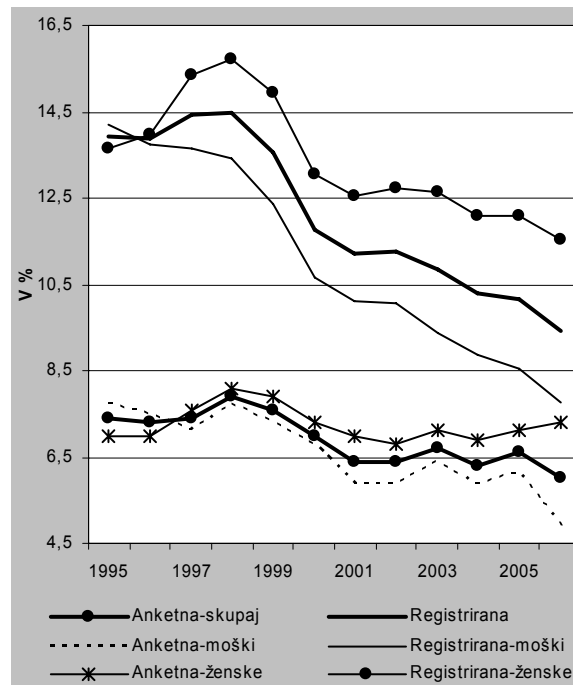
Zaposlenost je naraščala skoraj v vseh dejavnostih.

Povečana stanovanjska in avtocestna gradnja sta vplivali na to, da se je tako kot že leto poprej najbolj povečala zaposlenost v gradbeništvu. Sledila je rast zaposlenosti v dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev, kjer dobro četrtno povečanja predstavlja višje število zaposlenih v podjetjih za posredovanje delovne sile, ki pomembno prispevajo k prilagodljivosti zaposlovanja, zaposleni v njih pa dejansko delajo v različnih dejavnostih. Rast v teh dveh področjih dejavnosti je predstavljala okrog štiri petine skupnega povečanja zaposlenosti v letu 2006. Hkrati sta to dejavnosti, kjer se je po letu 2003 najbolj povečalo število podjetij. Manj delovno aktivnih kot v letu 2005 je bilo v kmetijstvu, rudarstvu, predelovalnih dejavnostih in med zaposlenimi v zasebnih gospodinjstvih. V predelovalnih dejavnostih se še naprej pospešeno zmanjšuje število zaposlenih v

⁶ Po statistiki nacionalnih računov je rast dosegla 1,2 %, po anketi o delovni sili 1,3 % (izračun UMAR na podlagi četrtnih podatkov SURS), po mesečni statistiki formalno delovno aktivnih pa 1,4 %.

tekstilni in živilsko-predelovalni industriji, najbolj pa se je povečalo v kovinsko-predelovalni industriji, kjer se je lani močno povečala proizvodnja.

Slika 8: Anketna in registrirana stopnja brezposelnosti, 1995–2006

Vir podatkov: SURS.

Število brezposelnih se je v letu 2006 zmanjšalo predvsem iz ekonomskih razlogov, število registriranih brezposelnih pa tudi iz administrativnih.

V evidenco registriranih brezposelnih se je prijavilo manj iskalcev prve zaposlitve kot v letu 2005 ter manj oseb, ki so izgubile delo, hkrati pa je delo dobilo več brezposelnih kot leta 2005 (Slika 9). Iz različnih administrativnih razlogov in zaradi odhoda v neaktivnost (upokojitve, porodniške) se je število brezposelnih zmanjšalo za 39.213, kar je za 18,3 %⁷ več kot v letu 2005. Decembra je bilo tako registriranih 78.303 brezposelnih oseb, kar je najmanj od avgusta 1991. Znižali sta se tako stopnja registrirane kot anketne brezposelnosti, ki je bila v zadnjih dveh četrtnih letih najnižja, odkar se izvaja anketa. Zaradi višje rasti zaposlenosti in nekoliko nižje stopnje aktivnosti so stopnje brezposelnosti v letu 2006 tudi nižje, kot smo napovedali jeseni.

⁷ Razlog za to je tudi v strožjih kriterijih, kdaj se lahko oseba vodi v evidenci brezposelnih, sprejetih julija lani z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Med črtanji prevladujejo črtanja zaradi kršitev obveznosti brezposelne osebe. V letu 2006 jih je bilo 18.811, od tega 13.748 zato, ker v evidenci brezposelnih prijavljena oseba ni bila na razpolago za zaposlitev.

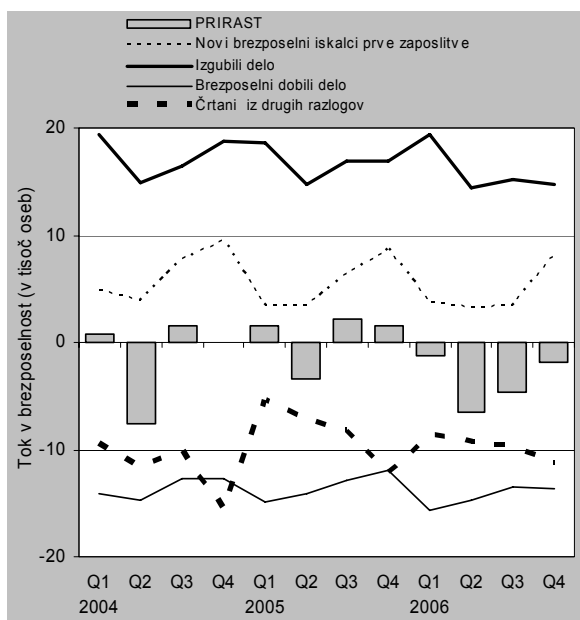
Tabela 1: Povprečno število anketno in registriranih brezposelnih ter stopnje anketne in registrirane brezposelnosti v letih 2005-2006

	2005	2006	2006/2005
Število registriranih brezposelnih	92.600	85.836	-6,6 %
Število anketno brezposelnih (ILO)	67.000	61.000	-8,9 %
St. registrirane brezposelnosti	10,2	9,4	-
St. anketne brezposelnosti (ILO)	6,6	6,0	-

Vir podatkov: SURS.

V strukturi brezposelnih se je lani povečalo število terciarno izobraženih in starejših. Število prostih delovnih mest in realiziranih novih zaposlitev se še naprej povečuje z visokima stopnjama rasti. Pri tem se število prostih delovnih mest za poklice z nižjo ali srednjo izobrazbo povečuje bolj kot za tiste z višjo ali visoko izobrazbo. V letu 2006 je veljalo to tudi za realizirane nove zaposlitve, za razliko od leta 2005, ko je najhitreje naraščalo število zaposlitev na delovnih mestih z zahtevano višjo in visoko izobrazbo. Število brezposelnih z višjo in visoko izobrazbo je bilo tako lani v povprečju za 7,6 % večje kot leto prej (7.561 oseb) oziroma za 60,6 % večje kot leta 2001, ko jih je bilo najmanj po letu 1991. Že tretje leto se je povečalo tudi število brezposelnih starejših od 50 let. V letu 2006 jih je bilo za 4,2 % več kot leto poprej.

Slika 9: Komponente prirasta registriranih brezposelnih po četrtletjih, 2004–2006

Vir podatkov: SURS.

Plače

Bruto plača na zaposlenega je v letu 2006 dosegla 4,8-odstotno nominalno in 2,2-odstotno realno rast.

Za ocenjeno rastjo produktivnosti dela je zaostajala za 1,8 odstotne točke. V primerjavi z jesensko napovedjo je dosežena nominalna rast bruto plače rahlo nižja, realna rast pa ob nekoliko nižji inflaciji od napovedane skladna z napovedjo.

V letu 2006 se je povprečna plača v zasebnem sektorju realno povečala enako kot v predhodnem letu (2,8 %).

V zasebnem sektorju so se na osnovi Kolektivne pogodbe o načinu usklajevanja plač, povračil stroškov v zvezi z delom in regresa za letni dopust avgustovske plače uskladile za najmanj 2 %. Višji odstotek uskladitve je bil v dejavnostih, kjer so se tako dogovorili v kolektivnih pogodbah dejavnosti. Ugodna gospodarska gibanja so omogočila, da je lani (november in december skupaj) trinajsto plačo prejel večji delež zaposlenih kot v letu prej, in sicer približno četrtina (leta 2005 21,6 %), ob sicer le rahlo nižji povprečni 13. plači prejemnikov v primerjavi s predhodnim letom v višini slabih 48 % povprečne bruto plače. Največji delež prejemnikov trinajste plače je bil v dejavnosti oskrbe z elektriko, plinom in vodo ter v finančnem posredništvu. V primerjavi z jesensko napovedjo je dosežena 5,4-odstotna nominalna in 2,8-odstotna realna rast bruto plače v zasebnem sektorju rahlo nižja. Rast produktivnosti v zasebnem sektorju je znašala 5,2 %.

Tudi v letu 2006 se je nadaljevala skromna realna rast plač v javnem sektorju (1,0 %).

Višja rast bruto plače v zasebnem sektorju je pretežno posledica bolj prožnega oblikovanja plač, ki je v veliki meri odvisno od poslovne uspešnosti in drugih pogojev gospodarjenja (najbolj izrazita pa so izplačila trinajstih plač). Hkrati je nižja rast plač v sektorju javnih storitev posledica delnega odlaganja indeksacije z namenom, da se tako prihranjena sredstva porabi za odpravo nesorazmerij v plačah javnega sektorja. Lani je bil za ta namen odložen del uskladitvenega odstotka v višini 1,05 %, izhodiščne plače pa so se v juliju povečale za 1,3 %. Plače v dejavnosti izobraževanja so se v juliju še zadnjič povečale za 3 %, kot izhaja iz aneksa h kolektivni pogodbi za to dejavnost. To je na letni ravni pomenilo za približno 1,5 o.t. hitrejšo nominalno rast plač v tej dejavnosti glede na ostale dejavnosti v javnih storitvah. Dejanska 3,5-odstotna nominalna rast plač v javnem sektorju je rahlo višja od jeseni predvidene, kar je bila predvsem posledica višje rasti plač v dejavnosti javne uprave in zdravstva ob koncu leta, ob nižji inflaciji od napovedane pa je bila za dobre pol odstotne točke višja tudi realna rast plač.

Prihodki, izdatki in primanjkljaj sektorja država

Statistični urad Slovenije je hkrati z revidiranimi podatki o tekočem primanjkljaju sektorja država⁸ objavil tudi podatke za temeljne kategorije prihodkov in izdatkov sektorja država po metodologiji Evropskega sistema računov (ESR-95) za obdobje 2003 do 2006⁹.

V letu 2006 je primanjkljaj države ocenjen¹⁰ na 1,4 % BDP, kar je za 0,1 % BDP manj kot v letu 2005. Položaj sektorja države se je glede na leto 2005 le rahlo izboljšal, saj se je zmanjšal delež prihodkov sektorja države ob hkratnem zmanjšanju deleža odhodkov sektorja država v BDP.

Skupni prihodki sektorja država so ocenjeni na 3.196 mrd SIT, kar je nominalno za 6 % več kot leta 2005, njihov delež v BDP se je zmanjšal za 0,7 odstotne točke (od 45,5 % BDP v letu 2005 na 44,8 % v letu 2006). Med pomembnejšimi kategorijami prihodkov so se povečali tekoči davki na dohodek in premoženje (za 0,4 % BDP), predvsem zaradi hitrejše rasti obračunanega davka na dohodek pravnih oseb, kot posledica spremenjene davčne zakonodaje. Hkrati pa se je v letu 2006 za 0,2 % BDP zmanjšal delež prihodkov od obračunanih prispevkov za socialno varnost, ter za 0,5 % BDP delež davkov na proizvodnjo in uvoz. Počasnejše rasti prihodkov od trošarin od rasti BDP, ki je sledila zadrževanju trošarinskih stopenj na minimalni ravni, ki jo še dovoljujejo predpisi EU, ni mogla nadomestiti sicer nekoliko hitrejša rast prihodkov iz obračunanega davka na dodano vrednost. Pokazali pa so se že prvi učinki zmanjševanja davka na izplačane plače (za 0,3 % BDP). Za 0,2 % BDP so se zmanjšali tudi prihodki od lastnine.

Skupni izdatki sektorja države so v letu 2006 ocenjeni na 3.296 mrd SIT, povečali so se nominalno za 5,9 % in svoj delež v BDP zmanjšali za 0,8 odstotne točke (od 47,0 % BDP v letu 2005 na 46,2 % v letu 2006). Med letoma 2005 in 2006 so bile realizirane manjše strukturne spremembe izdatkov sektorja države. Strukturna deleža vmesne porabe in subvencij se nista spremenila. V deležu so pridobili drugi tekoči transferi (0,1 % BDP) zaradi plačevanja prispevkov v evropski proračun, ter bruto investicije (0,2 % BDP), zmanjšali pa so se deleži socialnih nadomestil v denarju in naravi (za 0,3 % BDP), sredstev za zaposlene (za 0,3 % BDP), odhodkov od lastnine (za 0,1 % BDP), drugih davkov na proizvodnjo (za 0,1 % BDP) in transferjev kapitala (za 0,2 % BDP).

⁸ Institucionalni sektor država po metodologiji ESR-95 vključuje poleg štirih javnofinančnih blagajn (državni proračun, občinski proračuni, ter pokojninska in zdravstvena blagajna) tudi javne sklade (tudi KAD, SOD), javne zavode in javne agencije.

⁹ Podatki o prihodkih in izdatkih institucionalnega sektorja država so povzeti iz zadnje objave SURS-a: Temeljni agregati sektorja država (30. marec 2007).

¹⁰ SURS je 30. marca 2007 objavil revidirane podatke o temeljnih kategorijah prihodkov in izdatkov sektorja države ter o tekočem primanjkljaju države za obdobje 2003–2006, ki pomenijo nadaljnjo metodološko uskladitev z Evropskim sistemom računov 1995 (ESR 1995) in novo oceno agregatov države v letu 2006. Letna ocena primanjkljaja sektorja država se je glede na prejšnje ocene za leto 2005 povečala za 0,1 odstotne točke na 1,5 % BDP (prejšnja ocena iz oktobra 2006 je 1,4 % BDP). Na povečanje ocene primanjkljaja sektorja države v tem letu je vplivala predvsem popravljena ocena bruto investicij v osnovna sredstva in ocena davka na dohodek gospodinjestev.

Napoved gospodarskih gibanj v letih 2007–2009

Predpostavke pomladanske napovedi

Po večletni visoki rasti svetovnega gospodarstva se letos pričakuje rahla upočasnitev. Lani je bila svetovna gospodarska rast že četrto leto zapored približno pet odstotna in je bila tudi bolj regionalno uravnotežena. V EU in na Japonskem se je pospešila, v Rusiji in Aziji, predvsem na Kitajskem, pa se je ohranjala na visoki ravni. Za letos je rahla upočasnitev pričakovana v Evropi in tudi v Aziji, vključno s Kitajsko, občutnejša pa predvsem v ZDA. Tveganja so precej uravnotežena. Glavno negativno tveganje predstavlja negotovost glede gospodarskih gibanj v ZDA, kjer lahko pride do še večje upočasnitve gospodarske rasti, ter morebitna povečana nestabilnost na svetovnih finančnih trgih. Med pozitivnimi dejavniki pa velja izpostaviti možnost, da se v Evropi in Aziji gospodarska rast, v nasprotju s trenutnimi pričakovanji, ne bo upočasnila glede na lani, k čemur bi v Evropi lahko prispevali manjši učinki dviga stopenj DDV na gospodarsko rast.

Pomladanske napovedi gospodarske rasti za glavne trgovinske partnerice iz evrskega območja za letošnje in prihodnje leto so ugodnejše od jesenskih. Lani se je gospodarska rast občutno pospešila v večini glavnih trgovinskih partneric in tako preseгла naše jesenske predpostavke (edina izjema je Francija). Letos in prihodnje leto bo rast BDP sicer nižja kot lani, a vseeno višja kot smo pričakovali jeseni (Tabela 2). Do popravka napovedi za evrsko območje je prišlo predvsem zaradi dviga napovedi za Nemčijo in Italijo. V Nemčiji, Italiji in Avstriji bo gospodarska rast še naprej temeljila predvsem na rasti investicij, saj je izkoriščenost proizvodnih kapacitet nad dolgoletnim povprečjem, ter tudi izvoza. Pričakovanja glede rasti zasebne potrošnje so, kljub lanskemu opaznemu izboljšanju stanja na trgu dela, še naprej skromna, v letu 2007 tudi zaradi dvigov davkov v Nemčiji in Italiji. Po drugi strani rast BDP v Franciji še naprej temelji predvsem na zasebni potrošnji, medtem ko se

izvozniki še naprej soočajo s problemom nizke konkurenčnosti. Leta 2009 se pričakuje nadaljnja rahla upočasnitev gospodarske rasti na evrskem območju.

Tudi upočasnitev gospodarske rasti na Poljskem, Madžarskem in Češkem bo letos manjša od jeseni predvidene. Lanska visoka gospodarska rast na Češkem in njeno umirjanje na Madžarskem je bilo skladno z našimi jesenskimi predpostavkami, pospešitev na Poljskem pa jih je preseгла (Tabela 2). Na Češkem in Poljskem se letos in prihodnji dve leti pričakuje rahla upočasnitev gospodarske rasti, ki pa bo še naprej visoka in bo še bolj temeljila na rasti investicij in zasebne potrošnje, ki sta že lani zamenjali izvoz v vlogi glavnega motorja rasti BDP. Na Madžarskem bodo učinki lani sprejetega programa stabilizacije javnih financ letos vidno vplivali na upočasnitev rasti domačega povpraševanja, tako da bo gospodarska rast temeljila predvsem na izvozu. Kljub temu bo njena upočasnitev letos manjša od jesenskih pričakovanj, za leti 2008-2009 pa se pričakuje ponovna pospešitev. V vseh treh državah se pričakuje, da bo priliv EU sredstev letos in prihodnje leto ugodno vplival na rast investicij.

Stabilna gospodarska rast je predvidena tudi v državah nekdanje Jugoslavije, kjer bo glavni dejavnik gospodarske rasti domače povpraševanje. Gospodarska rast na Hrvaškem se je lani pospešila in preseгла naše jesenske predpostavke, tudi pomladanske predpostavke glede rasti BDP letos in prihodnji dve leti so višje kot jeseni. Glavni dejavnik gospodarske rasti bo še naprej domače povpraševanje, pozitiven pa bo tudi vpliv izvoza. V Srbiji se je lani rast BDP rahlo upočasnila, a je vseeno občutno preseгла jesenska pričakovanja, kar je vplivalo tudi na višje ocene rasti v prihodnje. V BIH je bila lani gospodarska rast nižja kot v letu 2005 in nižja od jesenskih pričakovanj. V obdobju 2007-2009 se bo rahlo pospešila, na kar naj bi vplivala pospešitev rasti investicij, predvsem vlaganj v infrastrukturo, vendar bo nižja od jesenskih predpostavk. V Makedoniji je gospodarska rast še naprej precej nizka za tranzicijsko državo in se je lani še upočasnila. Letos in prihodnji dve leti bo gospodarska rast za odtенок višja, a ni sprememb glede na jesenska pričakovanja.

Tabela 2: Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije v obdobju 2007–2009

	2005	2006	2007		2008		2009
			Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
EU	1,7	2,9	2,1	2,5	2,1	2,4	2,2
Evro območje	1,4	2,6	1,8	2,4	1,9	2,2	2,0
Nemčija	0,9	2,7	1,1	1,9	1,5	2,0	1,8
Italija	0,1	1,9	1,2	1,8	1,5	1,5	1,5
Avstrija	2,0	3,1	2,3	2,5	2,3	2,3	2,1
Francija	1,2	2,0	1,9	2,0	1,9	2,0	2,0
Združ. kraljestvo	1,9	2,7	2,4	2,6	2,5	2,4	2,2
Češka	6,1	5,9	5,0	5,0	4,8	5,0	4,5
Madžarska	4,2	3,9	2,3	2,7	2,8	3,0	3,5
Poljska	3,5	5,8	4,5	5,5	4,7	5,0	4,8
Hrvaška	4,3	4,7	4,0	4,5	4,0	4,3	4,0
BIH	6,0	5,3	6,0	5,5	6,0	5,5	5,5
Srbija	6,2	5,8	4,0	5,2	4,0	5,2	5,2
Makedonija	3,8	3,5	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
ZDA	3,2	3,4	2,7	2,4	3,1	3,0	3,0
Rusija	6,4	6,7	5,9	5,6	5,5	5,2	5,2

Vir podatkov: Eurostat; Consensus Forecasts, december 2006, januar 2007, februar 2007; European Commission, DG Ecfm – Interim Forecast, februar 2007; European Commission, DG Ecfm – Economic Forecasts, Autumn 2006, Economist Intelligence Unit Country Reports (za Bosno, Srbijo in Makedonijo), december 2006, januar 2007; OECD Economic Outlook, november 2006; WIIW Research Report, februar 2007; lastna ocena.

Pomladanske napovedi upoštevajo nižje cene nafte kot jeseni. Od takrat se je cena nafte Brent znižala z visoke poletne ravni (okrog 70 USD/sod) in se do konca leta stabilizirala okrog 60 USD/sod. V prvih treh mesecih letos je bila v povprečju še nekoliko nižja, kar je vplivalo na znižanje predpostavke povprečne cene nafte v letih 2007 in 2008 v primerjavi z jesenskimi. Pri tem pričakujemo, da se bodo cene nafte ponovno dvignile, in sicer na raven okrog 64 USD/sod. Tako za letos predpostavljamo povprečno ceno soda nafte Brent v višini 62,5 USD/sod, za prihodnje leto pa 64 USD/sod (Tabela 3). Glavna razloga za pričakovani dvig cen nafte do konca letošnjega leta sta dva. Ugodna pričakovanja glede svetovne gospodarske rasti vplivajo na pričakovano višje povpraševanje. Na strani ponudbe pa je pomembno predvsem dejstvo, da je dnevna proizvodnja OPEC od novembra dalje nižja za 1,7 milijona sodov. Še naprej tudi ni mogoče izključiti negativnega vpliva morebitnega ponovnega povečanja

geopolitičnih napetosti (volitve v Nigeriji in napetosti glede Irana), ki predstavljajo tudi glavno tveganje za morebitno večje povišanje cen nafte.

Pomladanske napovedi upoštevajo nekoliko višjo tehnično predpostavko glede razmerja med evrom in dolarjem kot lani. Ta za letos znaša 1,294 USD za 1 EUR (1,292 USD za 1 EUR za prihodnji dve leti) in je določena na osnovi gibanj v šestih mesecih od septembra 2006 do februarja 2007, ko je bil evro do dolarja močnejši kot v predhodnem obdobju (marec–avgust 2006), na katerem je bila določena tehnična predpostavka jesenske napovedi. Lani je povprečni tečaj evro/dolar znašal 1,254 USD za 1 EUR, kar je za 0,9 % več kot leta 2005.

Tabela 3: Predpostavke pomladanske napovedi glede cene nafte Brent, v USD/sodček

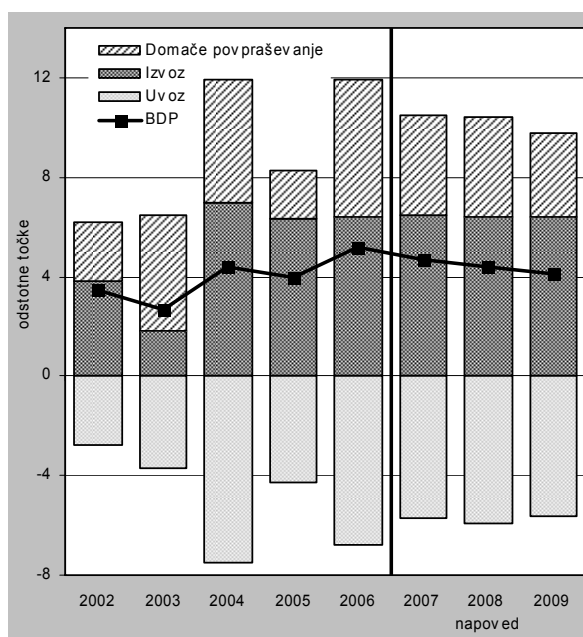
	2005	2006	2007		2008		2009
			Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
Povprečna cena nafte	54,4	65,4	73,0	62,5	73,0	64,0	64,0

Vir podatkov: World Bank, predpostavke za leta 2007-2009 UMAR.

Gospodarska rast

Pomladanska napoved gospodarske rasti za obdobje 2007-2009 predvideva njeno ohranjanje nad dolgoletnim povprečjem 4 %. Zadnje ocene mednarodnega okolja so ugodnejše od jesenskih in bodo v celotnem obdobju zagotavljale visok prispevek izvoznega povpraševanja h gospodarski rasti. Pričakovano umirjanje investicijske potrošnje z visoke ravni v letu 2006 pa bo letos in nato še v letu 2009, kot posledica manjšega impulza infrastrukturnih investicij (avtocestne in stanovanjske gradnje), glavni razlog za zniževanje prispevka domačega trošenja k skupnemu agregatnemu povpraševanju.

Slika 10: Prispevki izvoznega in domačega povpraševanja h gospodarski rasti, 2002-2009

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

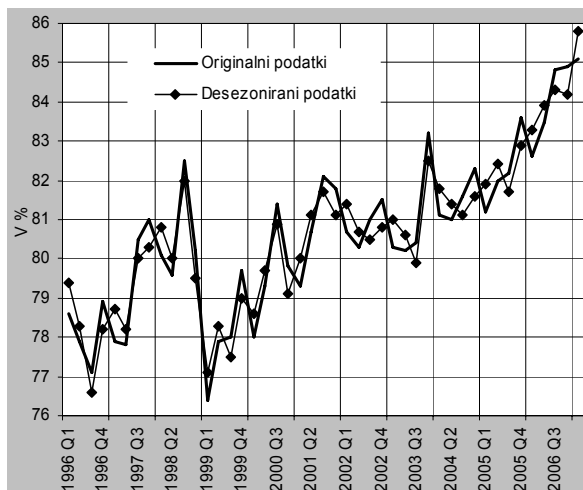
Bruto domači proizvod se bo v letu 2007 povečal za 4,7 %. Napoved predvideva nadaljnjo visoko rast izvoza, višjo rast zasebne potrošnje kot lani in precej upočasnjeno rast investicij v osnovna sredstva, ki tako predstavlja glavni dejavnik upočasnitve gospodarske rasti z visokih 5,2 % v letu 2006.

Napovedi glede mednarodnega okolja so relativno ugodne, kar bo omogočilo ohranjanje visoke rasti blagovnega izvoza, višja pa naj bi bila tudi rast izvoza storitev. Pričakovanja glede rasti izvoznega povpraševanja na naših najpomembnejših trgih so sicer manj ugodna kot za lansko leto, vendar pa bo umiritev na teh trgih precej manjša, kot je kazalo še jeseni. Realna rast izvoza blaga v države EU, katerih delež v slovenskem izvozu je lani znašal 68 %, se bo z lanskimi 11 % letos le zanemarljivo zmanjšala (na 10,6 %; predvidoma bo tudi letos hitreje naraščal izvoz v nove članice EU). Ohranjanje visoke rasti izvoza na te trge

odraža tudi predvideno povečanje rasti izvoza cestnih vozil, saj se njihova proizvodnja povečuje že od novembra lani in bo letos okrepljena še za proizvodnjo novega avtomobilskega modela. Rast izvoza storitev se bo po predvidevanjih letos okreplila za dobro odstotno točko (na 7,6 %), na kar bo vplivala višja rast izvoza turističnih storitev, katerih skromna rast lani je bila po naši oceni prehodne narave. To kažejo tudi ugodni tekoči podatki o prenočitvah in obisku tujih gostov. Visoka vlaganja v povečanje obsega in kakovosti turističnih zmogljivostih v zadnjih letih to tudi omogočajo.

Rast investicijske potrošnje bo kljub predvideni upočasnitvi še naprej precej prehitela rast ostalih komponent domačega povpraševanja. Izkoriščenost proizvodnih zmogljivostih, ki je bila v prvem četrtletju letos na zgodovinsko najvišjih ravneh ter še naprej ugodna mednarodna konjunktura in poslovne tendence v predelovalni industriji bodo vplivali na nadaljnjo rast investicij v opremo in stroje, vendar bo ta nižja kot lani, ko je bila še dodatno spodbujena z izdatki pred ukinitvijo splošne investicijske olajšave s 1.1.2007. Obenem se bo letos znatno umirila rast investicij v avtocestno gradnjo, vendar pa višina teh investicij kljub temu ostaja na zelo visoki ravni. Investicije v gradnjo stanovanjskih in nestanovanjskih stavb se bodo letos povečale podobno kot lani. Po drugi strani se bo rast zasebne potrošnje letos prehodno povečala. Ocenjena rast razpoložljivega dohodka je namreč ob upoštevanju učinkov znižanih davčnih stopenj in višje rasti plač za letos višja kot lani, vendar pa ocenjujemo, da se bo večji del povečanja razpoložljivega dohodka namenil za varčevanje. Razlog za to je višja nagnjenost k varčevanju pri osebah v višjih dohodkovnih razredih, katerih dohodki se z znižanjem davčnih stopenj bolj zvišujejo, ter omejevalni učinek naraščajočih obrestnih mer na zadolževanje prebivalstva. Hkrati pri tem pričakujemo, da se bo prebivalstvo letos glede na še naprej povečano stanovanjsko gradnjo in nakupe stanovanj pred pričakovanim zaključkom prehodnega obdobja znižane stopnje DDV za nova stanovanja, zadolževalo bolj dolgoročno, z najemanjem stanovanjskih posojil, medtem ko ne pričakujemo hitreje rasti potrošniških posojil. Rast državne potrošnje se bo, upoštevaje realizacijo v lanskem letu ter proračunske ocene javnofinančnih blagajn za letošnje leto, upočasnila na 3,1 %.

Slika 11: Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti v predelovalnih dejavnostih

Vir podatkov: SURS.

S pričakovanji nižje rasti investicijske potrošnje je povezana tudi nižja rast uvoza blaga kot v preteklem letu. Slednje bo preko nižje rasti uvoza transportnih storitev zniževalo tudi skupno rast uvoza storitev. V primerjavi s predhodnim letom, se bo rast blagovnega uvoza upočasnila za slabi dve odstotni točki (na 8,8 %), najbolj zaradi umiritve rasti uvoza investicijske opreme in strojev. Kljub v povprečju nižjim cenam nafte se bo zaradi naraščajočih cen ostalih surovin rast uvoza proizvodov za vmesno porabo še nadaljevala, vendar bo prav tako bolj umirjena kot lani. Najhitreje rastoča komponenta v strukturi uvoza blaga glede na namen porabe bo uvoz blaga za široko potrošnjo, kar je povezano z napovedjo krepitve rasti trošenja gospodinjstev.

Modelska napoved gospodarskih gibanj za leto 2007

UMAR napovedi rasti BDP, industrijske proizvodnje in inflacije preverja tudi z lastnim dinamičnim faktorskim modelom, ki smo ga podrobneje opisali v Jesenskem poročilu 2006 (Okvir 1, str. 25). Zadnje modelske napovedi, ki temeljijo na 71 serijah četrtletnih podatkov za obdobje 1994-2006, so v veliki meri skladne z uradnimi napovedmi UMAR, ki so dobljene s kombinacijo ekonometričnih in ekspertnih metod. Večja odstopanja so pri rasti bruto investicij v osnovna sredstva, kjer je modelska napoved višja od ekspertne napovedi. Odstopanje je posledica visoke rasti v drugi polovici leta 2006 in sprememb v davčni zakonodaji. Podobno je, zaradi neupoštevanja sprememb davčne zakonodaje na področju dohodnine, modelska napoved za zasebno potrošnjo nižja od ekspertne ocene. Napovedi za rast BDP-ja, izvoza, uvoza, industrijske proizvodnje in povprečne inflacije pa so skladne z ekspertnimi napovedmi.

Gospodarska rast bo v letu 2008 po projekcijah dosegla 4,4 %. V večji meri kot v predhodnem letu jo bodo poganjale investicije v osnovna sredstva, rast zasebne potrošnje naj bi se po prehodnem dvigu v letu 2007 ponovno znižala, hkrati pa se bo skladno z napovedmi mednarodnega okolja v tem letu znižala tudi rast izvoza.

Pričakovano umirjanje gospodarske rasti v letu 2008 je v največji meri odraz nižje rasti izvoza. Projekcija rasti izvoza upošteva še nadaljnjo rahlo konjunktorno upočasnitev gospodarske rasti v državah EU, zaradi česar ocenjujemo, da se bo realna rast blagovnega izvoza v te države znižala za približno eno odstotno točko, na 9,4 %. Kljub temu, da ostajajo predpostavke glede gospodarske rasti v državah nekdanje Jugoslavije za leto 2008 enake kot za leto 2007, predvidevamo upočasnitev rasti izvoznega povpraševanja v teh državah. Ocenjujemo, da je to posledica tendence naraščanja tamkajšnje proizvodnje slovenskih podjetij, v povezavi z večletnim povečevanjem neposrednih investicij, zlasti v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov, strojev ter proizvodnje hrane, pijač in krmil. Ob visoki uvozni komponenti investicijske potrošnje, ki bo v letu 2008 predvidoma hitreje naraščala, se bo realna rast uvoza blaga le neznatno upočasnila. Rast storitvene menjave se bo v letu 2008 predvidoma pospešila, kar bo na strani uvoza predvsem posledica hitrejše rasti uvoza ostalih storitev, na strani izvoza pa nadaljnje krepitve rasti izvoza potovanj.

Pospešitev avtocestne gradnje v letu 2008 bo dvignila rast investicij v osnovna sredstva. Rast zasebne in državne potrošnje se po pričakovanjih umirjata. Skladno z načrti hitrejšega zaključka izgradnje avtocestnega križa lahko v letu 2008 pričakujemo ponovno povečanje sredstev za avtocestne investicije. Na rast investicij zasebnega sektorja bo pozitivno vplivala razbremenitev podjetij za izplačevanje davka na izplačane plače in postopno zniževanje stopnje davka na dohodek pravnih oseb, lažjo realizacijo investicijskih projektov bodo omogočala tudi večja sredstva iz strukturnih skladov EU. Zasebna potrošnja se bo povečevala približno skladno z rastjo razpoložljivega dohodka, v strukturi potrošnje pa je predvidena nadaljnja krepitev nakupov trajnih in netrajnih dobrin za opremljanje stanovanj po njihovi povečani gradnji v letih 2006-2007. Rast državne potrošnje se bo po projekcijah, ki upoštevajo sprejeti proračun, ohranila na podobni ravni kot v predhodnem letu.

Hitrejše ohlajanje gospodarske rasti v ZDA v letih 2007 in 2008 bi imelo relativno majhen vpliv na uresničitev pomladanske napovedi. Med tveganji za uresničitev pomladanske napovedi smo ocenili posledice morebitne nagle upočasnitve gospodarske rasti v ZDA v letošnjem in prihodnjem letu, ki bi sledila občutnemu padcu cen nepremičnin in stanovanjskih investicij. Za 1,25 odstotne točke počasnejša gospodarska rast v ZDA¹¹ v obeh letih glede na osnovni scenarij bi neposredno vplivala na nižjo rast slovenskega izvoza na ameriški trg, posredno pa bi preko upočasnjene gospodarske rasti držav, ki bi jih ohlajanje ameriškega gospodarstva najbolj prizadelo, vplivalo tudi na izvoz Slovenije na te trge. V precej manjši meri bi poslabšane gospodarske razmere v mednarodnem okolju vplivale tudi na rast investicij,

¹¹ Predpostavka te ocene upočasnitve gospodarske rasti v ZDA je 20-odstotni padec cen nepremičnin in recesija na področju stanovanjskih investicij (Quarterly Report on the Euro Area, december 2006).

zlasti v opremo in stroje, ki so najbolj povezane s konjunkturalnimi gibanji. Skupen vpliv posrednih in neposrednih vplivov upočasnjene gospodarske rasti v ZDA bi gospodarsko rast znižal za največ 0,2 odstotne točke, izraziteje v prvem letu realizacije tveganja.

V letu 2009 se bo gospodarska rast ciklično upočasnila na 4,1 %. Poleg nekoliko nižje rasti izvoza, skladno s pričakovanim nadaljnjim umiranjem konjunkturalne v mednarodnem okolju, bo v letu 2009 nižja tudi rast domače potrošnje. Predvsem se bodo umirile stopnje rasti investicij v osnovna sredstva zaradi predvidenega zaključka izgradnje avtocest, nadaljevala pa se bo rast investicij v opremo in stroje, prav tako pričakujemo povečan obseg investicij v druge infrastrukturne projekte v primerjavi s prejšnjimi leti. Rast zasebne potrošnje bo ostala na podobni ravni kot leta 2008.

Tabela 4: Pomladanska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje ter primerjava z jesensko napovedjo

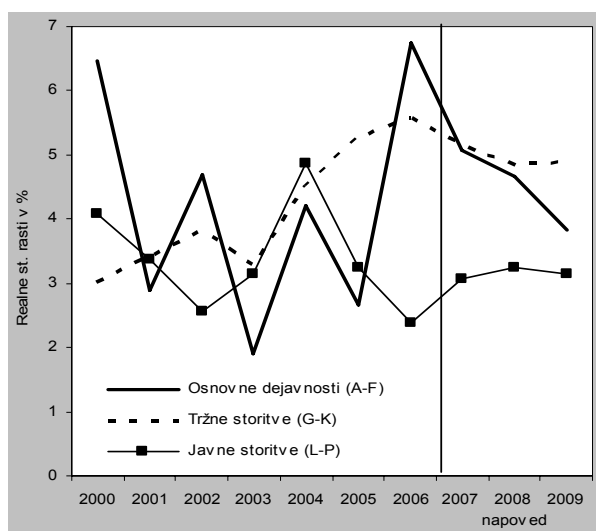
	Realne stopnje rasti v %					
	2006	2007		2008		2009
		Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	5,2	4,3	4,7	4,2	4,4	4,1
Izvoz proizvodov in storitev	10,0	8,3	9,7	8,5	9,2	8,8
Uvoz proizvodov in storitev	10,4	7,7	8,7	7,7	8,6	7,9
Zasebna potrošnja	3,3	3,6	3,8	3,6	3,5	3,4
Državna potrošnja	3,8	2,5	3,1	2,8	2,9	2,3
Bruto investicije v osnovna sredstva	11,9	5,5	5,9	4,5	6,6	4,4

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih

Za leto 2007 napovedujemo nekoliko nižjo realno rast dodane vrednosti kot v letu 2006, a še vedno razmeroma visoko, na ravni 4,7 %. V letih 2008 in 2009 se bo realna rast dodane vrednosti še nekoliko upočasnila, vendar še vedno presejala 4 %. Po izjemnem povečanju v lanskem letu se bo rast dodane vrednosti osnovnih dejavnosti v letih 2007-2009 zniževala, letos in prihodnje leto to velja tudi za rast dodane vrednosti tržnih storitev, vendar bo ta upočasnitev precej manj izrazita. V javnih storitvah se bo po lanski upočasnitvi realna rast dodane vrednosti letos ponovno nekoliko okrepila in se tudi v prihodnjih dveh letih predvidoma ohranila na tej ravni (Slika 12).

Slika 12: Dodana vrednost v osnovnih dejavnostih, tržnih in javnih storitvah

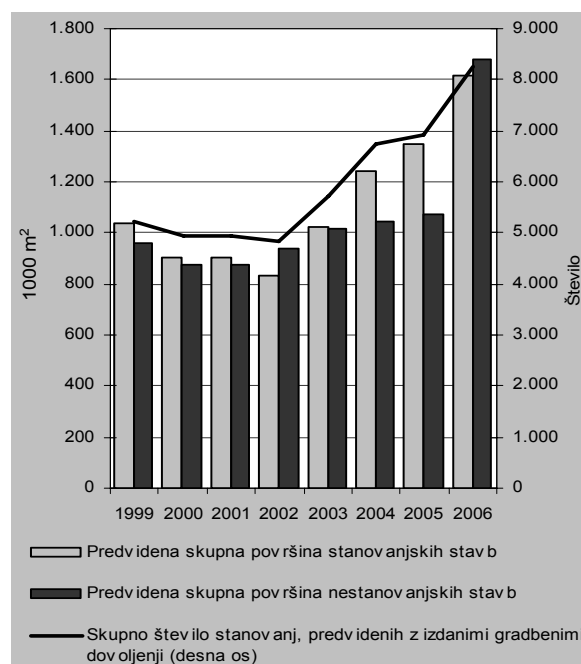

Vir podatkov: SURS, napoved UMAR.

Povečanje dodane vrednosti v osnovnih dejavnostih (5,1 %) bo letos manjše v obeh največjih sektorjih, ki sta tudi največ prispevala k lanskim ugodnim rezultatom celotne skupine, to je v predelovalni industriji in gradbeništvu. Upočasnitev rasti dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti bo zmerina in je povezana z napovedjo nekoliko nižje rasti gospodarske aktivnosti v najpomembnejših trgovinskih partnericah. Pri tem vsaj še v začetku leta pričakujemo nadaljevanje relativno ugodnih gibanj s konca lanskega leta, kar potrjujejo tudi poslovna pričakovanja za prihodnje trimesečno obdobje, ter umiritev v drugi polovici leta. V strukturi rasti se bodo še naprej hitreje krepile tehnološko zahtevnejše dejavnosti. Pomemben dejavnik, ki bo v tem letu ugodno vplival na njihovo rast, je ponovno povečanje proizvodnje v avtomobilski industriji, ki hitreje narašča že od novembra lani. Na aktivnost v gradbeništvu bo tudi letos pozitivno vplivala gradnja avtocest ter, kot izhaja iz podatkov o številu izdanih gradbenih dovoljenj, tudi gradnja nestanovanjskih in stanovanjskih stavb (Slika 13). Rast dodane vrednosti bo po lanskem zelo visokem rezultatu

letos sicer nižja, vendar še vedno močno nad povprečjem obdobja 2000–2005. Poleg tega ob predpostavki, da vremenske razmere konec leta za gradnjo ne bodo enako ugodne kot lani, v zadnjih mesecih leta pričakujemo znižanje gradbene dejavnosti v medletni primerjavi. V rudarstvu ter oskrbi z elektriko, plinom in vodo se bo dodana vrednost realno približno ohranila na ravni predhodnega leta, v kmetijstvu pa bi po dveletnem zmanjšanju lahko prišlo do rahlega povečanja dodane vrednosti, na kar kaže tako obseg jeseni zasejanih površin kot število živine na začetku leta.

Slika 13: Površina stavb in skupno število stanovanj, predvidenih z izdanimi gradbenimi dovoljenji, 1999–2006

Vir podatkov: SURS

Rast dodane vrednosti tržnih storitev se bo upočasnila v vseh dejavnostih, razen v poslovnih storitvah, vendar bo povsod ostala nad povprečjem zadnjih šestih let. Najvišjo rast dodane vrednosti še vedno pričakujemo v finančnem posredništvu, kjer se bo nadaljeval razvoj finančnega sistema in njegova integracija z evropskim finančnim sistemom. Med dejavniki, ki bodo zlasti v letošnjem letu pospeševali rast dodane vrednosti, je rast stanovanjskih kreditov, ki naj bi se, glede na visoko rast števila gradbenih dovoljenj za stanovanjske stavbe v preteklih letih, še okrepila. Na rast finančnega posredovanja bodo ugodno vplivale tudi lanske spremembe dohodninske zakonodaje, saj naj bi se del povečanja dohodkov iz tega naslova prelil v varčevanje. Še naprej predvidevamo tudi krepitev nebančnih finančnih storitev. V razmeroma visoki rasti dejavnosti prometa, skladiščenja in zvez je predvideno nadaljevanje ugodnih gibanj v cestnem blagovnem prometu, poštni in telekomunikacijskih dejavnosti, pristaniškem

prometu ter špediciji z logistiko. V *trgovski dejavnosti* se bo letos ob povečanem trošenju gospodinjstev, okrepila predvsem trgovina na drobno, v trgovini na debelo in trgovini z motornimi vozili pa bo rast po izjemno visokem povečanju v preteklem letu nekoliko počasnejša. Tudi v *gostinstvu* se bo ohranila razmeroma visoka rast dodane vrednosti, kar

utemeljujemo z visokimi vlaganji v povečanje obsega in kakovosti turistične infrastrukture v preteklih letih. V *poslovnih storitvah* pričakujemo nadaljevanje visokih rasti na znanju temelječih storitev, ob visoki gradbeni aktivnosti pa tudi storitev, povezanih z nepremičninsko dejavnostjo, projektiranjem in tehničnim svetovanjem.

Tabela 5: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod, realne stopnje rasti v %

	2005	2006	Napoved		
			2007	2008	2009
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	-5,2	-4,4	1,0	1,0	1,5
B Ribištvo	9,5	1,7	0,0	1,0	1,0
C Rudarstvo	-0,2	2,6	0,0	-0,5	-0,5
D Predelovalne dejavnosti	2,8	7,4	5,8	4,8	4,5
E Oskrba z elektr. energijo, plinom, vodo	6,6	1,7	0,5	1,5	0,5
F Gradbeništvo	4,0	11,8	6,1	7,2	3,5
G Trgovina in popravila motornih vozil	4,0	5,6	4,3	3,8	3,3
H Gostinstvo	0,7	5,6	5,0	5,3	5,0
I Promet, skladiščenje in zveze	9,0	6,3	6,0	5,5	6,5
J Finančno posredništvo	10,4	8,9	8,5	7,5	7,0
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	3,6	4,3	4,3	4,3	4,5
L Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	2,3	1,9	2,8	2,8	2,0
M Izobraževanje	3,0	2,2	2,4	2,5	2,5
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	2,9	2,2	2,8	3,0	3,5
O Druge skupne in osebne storitve	5,8	3,8	5,0	5,5	5,5
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	5,9	-3,5	1,0	1,0	1,0
DODANA VREDNOST	3,9	5,3	4,7	4,5	4,2
a) Davki na proizvode in storitve	4,8	4,0	4,4	3,8	3,9
b) Subvencije na proizvode in storitve	-0,6	-2,4	-2,0	-2,0	-3,0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4,0	5,2	4,7	4,4	4,1

Vir podatkov: SURS, ocena in napoved UMAR.

Napoved rasti dodane vrednosti javnih storitev znaša 3,1 %, in bo predvidoma v vseh dejavnostih višja kot v preteklem letu. V javni upravi bo na krepitev rasti dodane vrednosti vplivalo povečano zaposlovanje za potrebe slovenskega predsedovanja Evropski uniji, ki se bo odrazilo tudi v višji rasti plač. V *izobraževanju* pričakujemo, da se bo ob nadaljnji umirjeni rasti osnovnega in srednjega šolstva še naprej krepila dejavnost terciarnega izobraževanja, hitreje pa naj bi se začelo širiti tudi področje izobraževanja odraslih, kar že nakazujejo povečana vlaganja in rast števila udeležencev v letu 2006. V *zdravstvu in socialnem skrbstvu* predvidevamo v letošnjem letu predvsem hitrejšo krepitev socialnega skrbstva, kjer se pričakuje nadaljnja širitev kapacitet institucionalnega varstva, podeljevanje koncesij na področju izvajanja storitev za starejše, širitev pomoči na domu, dnevnihih centrov in oskrbovanih stanovanj. Nekoliko naj bi se s hitrejšim podeljevanjem koncesij v zdravstvenem varstvu pospešila tudi rast dejavnosti zdravstva. V *drugih skupnih in osebnih storitvah* se bo še naprej hitro povečeval pretežno tržno usmerjen del dejavnosti.

Rast dodane vrednosti v osnovnih dejavnostih bo v letu 2008 4,7-odstotna, v letu 2009 pa približno odstotno točko nižja. V *predelovalni industriji*, ki izvozi pretežno del svoje proizvodnje, se bo ob

napovedanih rahlo nižjih stopnjah rasti gospodarske aktivnosti glavnih trgovinskih partneric v prihodnjih dveh letih rast dodane vrednosti še nekoliko upočasnila. Pri tem se bo v strukturi rasti še naprej povečeval prispevek najhitreje rastočih, večinoma tehnološko zahtevnejših dejavnosti. Na rast teh dejavnosti naj bi ugodno vplivala tudi pričakovana večja vlaganja v raziskave in razvoj, spodbujena zlasti z davčno olajšavo, ki je bila uvedena v letu 2006. V *gradbeništvu* se bo predvsem zaradi dodatnega povečanja obsega gradnje avtocest v letu 2008 rast dodane vrednosti še pospešila, v letu 2009 pa ob zmanjšanju avtocestne gradnje in postopnim povečevanjem gradnje drugih infrastrukturnih projektov prepolovila.

V tržnih storitvah bo rast dodane vrednosti v prihodnjih dveh letih znašala 4,8 % oz. 4,9 %. Predvsem v tradicionalnih tržnih storitvah predvidevamo, da bo visokim stopnjam rasti v letih 2006 in 2007 sledilo postopno približevanje dolgoletnim povprečjem. Izjema je dejavnost gostinstva, na katero bo zlasti v letu 2008 ugodno vplival pričakovan povečan obisk tujcev, povezan s slovenskim predsedovanjem Evropski uniji. Še naprej pa naj bi se nadaljevala hitra rast na znanju temelječih storitev, zlasti poslovnih in finančnih, kjer Slovenija še

precej zaostaja po obsegu in učinkovitosti teh storitev za bolj razvitimi državami. Prav tako se pričakuje nadaljnja hitra rast telekomunikacijske dejavnosti, na kar bo vplivalo povečevanje dostopnosti, kvalitete in raznovrstnosti informacijsko-komunikacijskih storitev, ki bo tako rezultat vse večje konkurence med ponudniki, kot tudi aktivne vladne politike na tem področju (npr. projekti e-uprava, e-zdravje, e-pravosodje, nacionalna širokopasovna mreža).

Rast dodane vrednosti javnih storitev bo v letu 2008 3,2- in v letu 2009 3,1-odstotna. V javni upravi se bo v letu 2008 zaradi vpliva predsedovanja Evropski uniji še ohranila na visoki ravni iz predhodnega leta, v letu 2009 pa pričakujemo umiritev. Rast dodane vrednosti v dejavnosti *izobraževanja* bo v naslednjih dveh letih le za odtenek višja kot letos, v njeni strukturi pa pričakujemo nadaljnjo krepitev pomena terciarnega izobraževanja in izobraževanja odraslih. V *zdravstvu in socialnem skrbstvu* se bo rast dodane vrednosti še pospešila, na kar bo v zdravstvu vplivalo vse večje povpraševanje po storitvah, hitreje uvajanje novih načinov zdravljenja ter zasebnega dela, v socialnem skrbstvu pa nadaljnje izboljšanje dostopnosti storitev socialnega varstva. Živahna rast dejavnosti *drugih skupnih in osebnih storitev* bo še naprej temeljila na pretežno tržno usmerjenih storitvah, na njihovo rast bo v prihodnjih dveh letih že nekoliko vplival tudi začetek uresničevanja projektov s področja razvedrilnih in športno kulturnih dejavnosti, predvidenih v Resoluciji o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2013.

Tekoči račun plačilne bilance

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance se bo v letih 2007-2009 postopoma zniževal. To bo večinoma posledica zniževanja primanjkljaja v blagovni menjavi, saj bo v celotnem obdobju realna rast izvoza presegala realno rast uvoza, hkrati pa bo k temu precej prispevala tudi višja rast izvoznih od rasti uvoznih cen, ki izhaja iz predpostavljenih gibanj cen nafte in ostalih surovin. V primerjavi z rastjo blagovne menjave bodo pri storitvah realne rasti izvoza počasnejše od realnih rasti uvoza, ob rahlem poslabšanju pogojev menjave storitev, ki je bilo značilno tudi za pretekla leta. Presežek v menjavi storitev se bo še nadalje povečeval zaradi večjega presežka v menjavi transportnih storitev in potovanj, ki sledita predvidenim gibanjem blagovne menjave in dejavnosti gostinstva, v menjavi ostalih storitev pa predvidevamo naraščanje primanjkljaja.

V celotnem obdobju bo k oblikovanju primanjkljaja pomembno prispeval primanjkljaj v računu dohodkov od kapitala. Izdatki dohodkov od kapitala presegajo prejeme iz tega naslova že vse od leta 2002, pri čemer pa razlika postopoma narašča. Tudi v prihodnje se bo ta trend nadaljeval. Izdatki od kapitala bodo še naprej hitro naraščali, kar je povezano z visokim zadolževanjem bank in podjetij v preteklih letih ter višjo ravnijo obrestnih mer na mednarodnih kapitalskih trgih. Rast izdatkov od kapitala bo presegala rast prejemkov od obresti, povezanih s financiranjem tujine s posojili in izvozom kapitala v obliki naložb v dolžniške vrednostne papirje. Za razliko od lani, ko so na povečanje primanjkljaja pomembno vplivala tudi večja izplačila dividend in reinvestiranih dobičkov, v prihodnjem obdobju predvidevamo, da bodo rasla nekoliko počasneje.

Primanjkljaj v računu tekočih transferjev se bo postopoma zmanjševal. Na to bo vplivalo večje črpanje sredstev proračuna EU, ki izhaja iz nove finančne perspektive, pri transferjih zasebnega sektorja pa bodo odplivi še naprej presegali prilive.

Tabela 6: Pomladanska napoved tekočega računa plačilne bilance ter primerjava z jesensko napovedjo

	2006	2007		2008		2009
		Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
Tekoči račun plačilne bilance, v mio EUR	-773	-503	-629	-410	-273	-64
Tekoči račun plačilne bilance, v % BDP	-2,6	-1,6	-2,0	-1,2	-0,8	-0,2

Vir podatkov: BS, UMAR napovedi.

Inflacija

Ocenjujemo, da bo rast cen življenjskih potrebščin v letih 2007-2009 še naprej okoli 2,5-odstotna.

Pomladanska napoved povprečne inflacije za letos znaša 2,2 % in medletne 2,5 %. Na ravni okoli 2,5 % se bo ohranila tudi v prihodnjih dveh letih. Razlogi za letošnji rahel nihaj navzdol, ko bo povprečna inflacija predvidoma nižja od medletne, so v veliki meri tehnične narave¹².

Prve analize gibanja cen v mesecu pred in v prvih dveh mesecih po prevzemu evra kažejo, da zamenjava valute ni dvignila splošne rasti cen, vplivala pa je na povišanje cen gostinskih in nastanitvenih storitev. V tem obdobju je povprečna inflacija v Sloveniji ostala stabilna na ravni 2,5 %, medletna inflacija pa je februarja, ko so se cene znižale že drugi mesec zapored, znašala 2,1 %. S prevzemom evra vseeno lahko v veliki meri povežemo predvsem dvig cen gostinskih storitev (Slika 14) in manj še pri nekaterih drugih storitvah, ki jih lahko pripišemo popravkom in zaokroževanju. Ocenjujemo, da je v obdobju dec. 06 – feb. 07 skupni prispevek povišanja cen, ki ga lahko povežemo s prevzemom evra, znašal 0,24 o.t. in je tako med manjšimi v primerjavami z ostalimi članicami EMU. Za dokončno analizo učinkov bo sicer potrebna analiza daljše časovne serije, vendar pa se je po izkušnjah držav članic EMU največ sprememb cen povezanih z menjavo valute zgodilo v mesecu pred in v mesecu po zamenjavi (80-90 % skupnega dviga cen).¹³

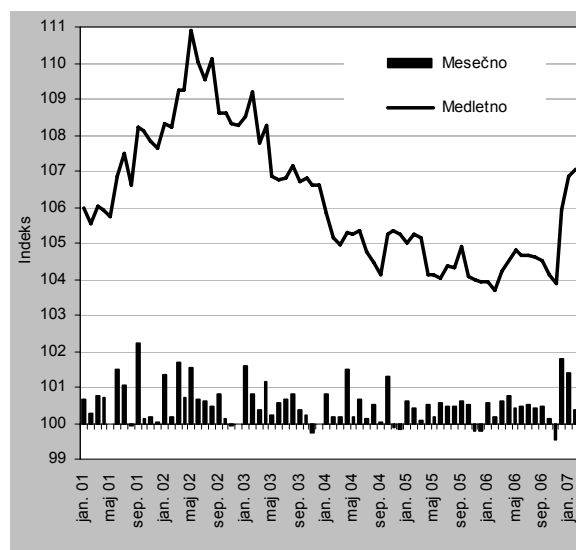
Napoved inflacije za leto 2007 odraža ohranjanje protinflacijske naravnosti makroekonomskih politik. Regulirane cene brez davčnih vplivov bodo v skladu z vladnim načrtom k inflaciji prispevale slabe 0,2 odstotne točke. V tej oceni je vključeno povečanje cen nafte s sedanjih ravni na 64 USD/sodček v drugem četrtletju, kjer se bodo po predpostavki ohranile vse do konca leta. Ker bo ta dvig cen nafte na letni ravni precej nižji, kot je bilo predpostavljeno v jesenski napovedi, in ker pomladanska napoved ne predvideva dviga trošarin na tekoča goriva, ki se je realiziral že lani, pa bo inflacija nižja, kot smo napovedovali jeseni. Napoved vključuje tudi aprilsko povišanje cen električne energije za gospodinjske uporabnike (za 4,9 %), ki bo k inflaciji prispevalo 0,13 odstotne točke. Takšno povišanje cen sledi trendu gibanja cen v EU v drugi polovici lanskega leta ter bo olajšalo tranzicijo ponudnikov električne energije z reguliranega trga na liberaliziran trg po prvem juliju letos. Zato po liberalizaciji do konca leta ne pričakujemo dodatnih

¹² Vpliv mesečnih deflacij v lanskem zadnjem četrtletju in prvih dveh mesecih letos se bo zaradi razlik v izračunu medletne in povprečne inflacije dlje odražal na povprečni inflaciji.

¹³ Nekoliko daljša analiza učinkov prevzema evra na inflacijo v Sloveniji je objavljena na spletni strani UMAR: <http://www.gov.si/umar/public/dz/Analiza%20evro.pdf>

povišanj cen. Prispevek k inflaciji iz naslova fiskalnih vplivov je ocenjen na enaki ravni kot lani (približno 0,5 o.t.) in vključuje predvideno povišanje različnih trošarin, upoštevanih pri pripravi državnega proračuna. Manjše davčne prilive zaradi nadaljnjega zniževanja stopnje davka na izplačane plače in znižanih dohodninskih stopenj bodo tako delno nadomestili povečani prilivi iz naslova pospešene harmonizacije trošarin na tobak in tobačne izdelke, višje trošarine na alkohol ter skladno z evropsko direktivo uvedene trošarine na električno energijo.

Slika 14: Cene gostinskih in nastanitvenih storitev, mesečno in medletno

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Predvideno povečanje zasebne potrošnje zaradi vpliva znižanih dohodninskih stopenj in povišanja plač ne bo povzročilo inflacijskih pritiskov. Ocenjen pospešek na rast zasebne potrošnje bo relativno majhen in makroekonomsko vzdržen, saj bo rast zasebne potrošnje še naprej za skoraj odstotno točko zaostajala za rastjo BDP. Dvig rasti plač v javnem sektorju (po večletem obdobju njihove nizke realne rasti) ni posledica povečanja splošne uskladitve plač v javnem sektorju, ki bi odražala bolj ohlapno politiko vlade na tem področju, temveč postopne sprostitev namenskih sredstev za odpravo nesorazmerij v javnem sektorju. Del povečanja rasti plač v javnem sektorju ob koncu letošnjega in v prvi polovici prihodnjega leta bo posledica tudi povečanega obsega dela v povezavi s predsedovanjem EU. Menimo, da takšen dvig rasti plač v javnem sektorju po njihovem večletnem zaostajanju za rastjo plač v zasebnem sektorju zato ne bo imel demonstracijskega učinka za rast plač v tem sektorju, kjer že sprejeti dogovori za letošnje leto zagotavljajo nadaljevanje njene zmerne rasti.

Na področju gibanja prostih cen ni predvidenih odstopanj od gibanja v predhodnem letu. Prispevek rasti cen prostih storitev je ocenjen na enaki ravni kot v lanskem letu, pri čemer ocenjujemo, da so se povečanja cen v povezavi s prevzemom evra večinoma že realizirala, kar potrjuje tudi praksa ostalih držav. V okviru prostih cen blaga, kjer imajo velik delež cene hrane, prav tako predvidevamo nadaljevanje njihove zmerne rasti, na ravni povprečne inflacije.

Inflacija bo tudi v letih 2008 in 2009 ostala stabilna, na ravni 2,5 %. Napoved temelji na pričakovanem nevtralnem prispevku zunanjih dejavnikov ter na nadaljevanju obstoječih usmeritev vladnih politik¹⁴.

¹⁴ Povišanje obeh stopenj davka na dodano vrednost (z 8,5 % na 9 % in z 20 % na 21 %), ki predstavlja eno od možnosti za nadomestitev morebitnega izpada davčnih prihodkov v letu 2008, zaradi zniževanja davka na izplačane plače in drugih davčnih sprememb, ni vključeno v napoved, saj odločitev o tem še ni bila sprejeta.

Načrt reguliranih cen za leti 2008 in 2009 bo sicer predvidoma pripravljen ob koncu letošnjega leta, vendar na podlagi dosedanjih gibanj teh cen (brez tekočih goriv), ocenjujemo, da ni ekonomskih razlogov za večje pritiske na rast cen življenjskih potrebščin s tega naslova. Glede na to v napovedi pričakujemo gibanje cen v skladu z dosedanjimi trendi.

Zadnje projekcije gibanja relativnih cen življenjskih potrebščin kažejo, da se bo v letu 2007 zmerno slabšanje cenovne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva nadaljevalo. Pri tehnični predpostavki 1,294 ameriškega dolarja za 1 evro se bo učinkoviti tečaj nominalno okrepil za 0,2 %, realno pa za 0,6 %, kar ne odstopa od jesenskih pričakovanj.

Tabela 7: Pomladanska napoved inflacije in primerjava z jesensko napovedjo

	2006	2007		2008		2009
		Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
Inflacija (povprečje leta, v %)	2,5	2,7	2,2	2,5	2,5	2,5
Inflacija (dec./dec., v %)	2,8	2,7	2,5	2,2	2,5	2,4

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

Zaposlenost in brezposelnost

Ob predvideni konjunkturni upočasnitvi se bo v letih 2007-2009 rahlo upočasnila tudi rast zaposlenosti.

Zaposlenost se bo v celotnem obdobju še naprej najhitreje povečevala v dejavnosti poslovnih storitev in gradbeništva, naraščala pa bo tudi v drugih tržnih storitvenih panogah. Poleg konjunkturnih dejavnikov bo imelo na rast zaposlenosti podjetniškega sektorja določen vpliv tudi nadaljnje zniževanje davka na izplačane plače, ki znižuje davčno obremenitev plač in bi lahko omogočalo večje zaposlovanje kadrov z visoko izobrazbo, kar bi imelo ugodne dolgoročne posledice za rast produktivnosti v tem sektorju. Po drugi strani se bo še nadaljevalo upadanje zaposlenosti v tradicionalno industrijskih panogah. Naraščanje zaposlenosti je predvideno tudi v skupini javnostoritvenih dejavnostih, kjer v celotnem obdobju pričakujemo postopno povečevanje rasti zaposlenosti v dejavnosti zdravstva in socialnega skrbstva, v letu 2008 v povezavi s predsedovanjem EU pa tudi začasen večji porast zaposlenih v javni upravi.

Stopnje registrirane in anketne brezposelnosti se bodo v naslednjih letih še naprej zniževale in bodo nižje, kot smo napovedali jeseni. Po eni strani bo zaradi višje rasti zaposlenosti v letu 2006 in ob približno enakih stopnjah rasti zaposlenosti v letih 2007-2009, kot smo jih napovedali jeseni, število delovno aktivnih višje od naše jesenske napovedi. Pri tem predpostavljamo, da bo imelo upočasnjevanje gospodarske rasti v naslednjih letih za posledico počasno zmanjševanje neformalne delovne aktivnosti. Število brezposelnih bo po drugi strani, ob nekoliko upočasnjeni napovedi povečevanja stopenj aktivnosti, kot smo jih predvideli jeseni, nižje. Nižje od naše jesenske napovedi je bilo že v letu 2006, zaradi višje rasti zaposlenosti in nekoliko nižje stopnje aktivnosti, kot smo napovedali jeseni. Stopnji anketne in registrirane brezposelnosti se bosta letos in prihodnje leto torej še nekoliko znižali. Pri tem se bo stopnja registrirane brezposelnosti zmanjševala nekoliko hitreje, zaradi zmanjševanja števila tistih registriranih brezposelnih, ki ne iščejo zaposlitve oziroma je niso pripravljene sprejeti. Na nižje število brezposelnih, kot smo jih napovedali jeseni, kažejo tudi že prvi razpoložljivi podatki v začetku letošnjega leta.

Tabela 8: Pomladanska napoved gibanj na trgu dela ter primerjava z jesensko napovedjo za obdobje

	2006	2007		2008		2009
		Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Jesenska napoved (sept. 2006)	Pomladanska napoved (marec 2007)	Pomladanska napoved (marec 2007)
Zaposlenost po nacionalnih računih (rast v %)	1,2	0,8	0,9	0,9	0,8	0,7
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	9,4	9,5	8,2	9,1	7,8	7,4
Anketna stopnja brezposelnosti (v %)	6,0	6,4	5,7	6,4	5,4	5,4
Stopnja zaposlenosti (v %)	66,6	66,8	67,0	66,9	67,4	67,5
Bruto plača na zaposlenega (realna rast v %)	2,2	2,5	2,9	3,0	2,9	2,8

Vir podatkov: SURS, UMAR napovedi.

Plače

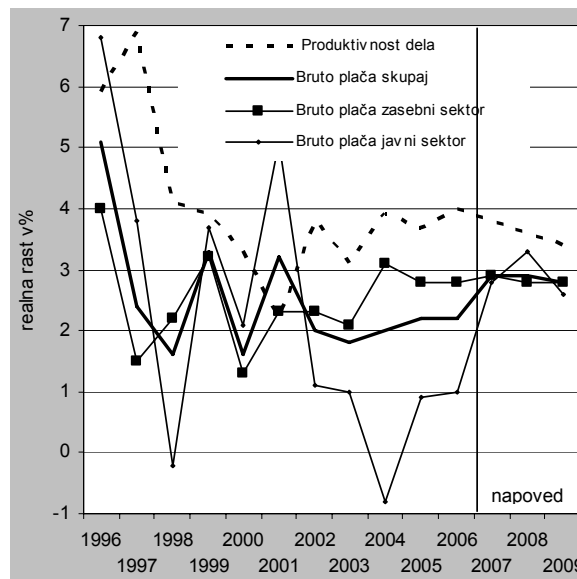
Socialni partnerji se še usklajujejo o okvirih prihodnje plačne politike in drugih elementih Socialnega sporazuma. Za leto 2007 je način oblikovanja plač v zasebnem sektorju že dogovorjen, v javnem sektorju pa je za obdobje 2007–2009 parafiran dogovor glede usklajevanja plač in odpravljanja nesorazmerij med plačami v tem sektorju.

Način oblikovanja plač v zasebnem sektorju za leto 2007 se ne razlikuje odtistega v letu 2006, medtem ko za kasnejša leta dogovor še ni sklenjen. Način oblikovanja plač za obe leti je bil določen v Kolektivni pogodbi o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust, ki je določila, da se plače pri izplačilu za avgust vsakega leta povečajo za 2 %. V kolektivni pogodbi so dogovorjeni minimalni standardi, ki veljajo predvsem za zaposlene, za katere ne velja nobena kolektivna pogodba dejavnosti. V teh so se socialni partnerji za leto 2006 večinoma dogovorili za rahlo večji uskladitveni odstotek, za leto 2007 pa se dogovori po dejavnostih še niso zaključili. V letu 2007 se bodo bruto plače izplačane za avgust povečale tudi za razliko preseganja dejanske inflacije v obdobju december 2005–december 2006 nad 2,3 %. Povečanje plač iz naslova rasti produktivnosti je vezano na dosežene poslovne rezultate in se izvaja predvsem na ravni posameznih podjetij. O uskladitvenem mehanizmu za plače v zasebnem sektorju za leto 2008 se socialni partnerji še ne dogovarjajo, saj še niso zaključena pogajanja o usmeritvah plačne politike v Socialnem sporazumu za bodoče obdobje.

Na višjo rast plač v javnem sektorju v letih 2007–2009 glede na zadnja leta bo vplivala predvsem poraba sredstev za doslej odloženo odpravo nesorazmerij med plačami v tem sektorju. Plačna politika za to obdobje je opredeljena v parafiranem Dogovoru o višini in načinu splošne uskladitve osnovnih plač in višini sredstev za odpravo nesorazmerij za obdobje v letih od 2007 do 2009 (v nadaljevanju Dogovor). V njem je dogovorjen usklajevalni mehanizem ter dodatna sredstva za odpravo nesorazmerij do leta 2009, ko naj bi bila plačna nesorazmerja v tem sektorju dokončno odpravljena. V vsakem letu naj bi bila za odpravo teh nesorazmerij porabljena približno tretjina namenjenih sredstev. Pri usklajevalnem mehanizmu za leto 2007 je dogovorjeno, da se bo za splošno uskladitev plač namenilo 1,3 %, za odpravo nesorazmerij pa 0,8 %. V letih 2008 in 2009 se bo za splošno uskladitev namenilo polovico ocenjene rasti cen življenjskih potrebščin, drugo polovico pa za odpravo nesorazmerij. Za odpravo nesorazmerij bodo v vseh treh letih namenjena tudi dodatna sredstva, določena v odstotku od ocenjene splošne rasti produktivnosti dela. V letu 2007 bodo ta sredstva v višini 14 %, v letu 2008 30 % in v letu 2009 50 % ocenjene rasti splošne

produktivnosti. Predvideno je tudi, da se bodo, če bo dejanska inflacija v letih 2007–2009 presegla ocenjeno, za nastalo razliko povečale januarske bruto plače.

Slika 15: Rast bruto plač na zaposlenega in splošne produktivnosti dela, 1996–2009

Vir podatkov: SURS, preračuni za produktivnost dela in napovedi UMAR.

Rast plač v letu 2007 bo predvidoma višja kot v letu 2006. To je v največji meri posledica višje rasti plač v javnem sektorju, na kar bo vplival začetek odpravljanja nesorazmerij med plačami v tem sektorju ter povečan obseg dela povezan s predsedovanjem Slovenije EU in odpravo sodnih zaostankov. Ocenjujemo, da bo bruto plača na zaposlenega v letu 2007 nominalno porasla za 5,2 % in realno za 2,9 %. Produktivnost dela bo po oceni porasla za 3,8 %. V zasebnem sektorju se bodo na osnovi dogovorjenega mehanizma avgustovske plače povečale za okoli 2 % ter dodatno za 0,5 %, kot je razlika preseganja dejanske inflacije v letu 2006 nad 2,3 %. Glede na pričakovano dinamiko gospodarske rasti je rahlo višja rast plač predvidena v prvi polovici leta kot v drugi, v povprečju leta pa naj bi bruto plača porasla nominalno za 5,2 %, realno pa za 2,9 %, ob ocenjeni 4,5-odstotni rasti produktivnosti dela v zasebnem sektorju. V javnem sektorju je predviden začetek izplačevanja plač po novem zakonu o sistemu plač javnega sektorja, vendar šele proti koncu leta 2007, do takrat se bodo izplačevale izhodiščne plače po zakonu o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in organih lokalnih skupnostih. Zato bo potrebno za julijsko 1,3-odstotno splošno uskladitev, predvideno v parafiranem Dogovoru, ki že upošteva osnovne plače, izpeljati spremembo zakona o sistemu plač v javnem sektorju, ki bo omogočila 1,3-odstotno uskladitev izhodiščnih plač. V julijski uskladitvi plač se bo upoštevalo tudi povečanje zaradi preseganja dejanske inflacije v letu 2006 nad 2,35 %. To pomeni povečanje

januarske bruto plače za 0,45 %, zato bo v juliju vključen tudi poračun od januarja naprej. V napovedi rasti plač javnega sektorja je predpostavljeno, da se bo s septembrom začelo izplačevanje plač po novem sistemu, zato je upoštevano povečanje plač za ocenjeno tretjino sredstev prihranjenih za odpravo ugotovljenih nesorazmerij v plačah javnega sektorja. V napovedi je upoštevano tudi povečanje plač v dejavnosti javne uprave zaradi povečanega obsega dela iz naslova slovenskega predsedovanja EU ter povečanje plač sodnikov in tožilcev zaradi dela na projektu Lukenda, vendar bolj v drugi polovici leta. Na osnovi naštetih predpostavk in ob upoštevanju sredstev za redna napredovanja ter uspešnost ocenjujemo, da bo bruto plača na zaposlenega v tem sektorju nominalno porasla za 5,1 % in realno za 2,8 %.

V letu 2008 bo ob ocenjeni hitrejši rasti plač javnega sektorja od rasti plač v zasebnem sektorju, stopnja realne rasti skupne plače enaka kot v oceni za leto 2007. V letu 2008 je ocenjeno da bo bruto plača na zaposlenega porasla nominalno za 5,5 %, realno pa za 2,9 % (produktivnost dela za 3,6 %). V oceni 5,4-odstotne nominalne in 2,8-odstotne realne rasti bruto plače na zaposlenega v zasebnem sektorju je upoštevana ocena gospodarskih gibanj ter trije delovne dnevi več kot v letu 2007. Rast produktivnosti dela v zasebnem sektorju bo predvidoma 4,4-odstotna. V oceni rasti bruto plače na zaposlenega v javnem sektorju je upoštevan usklajevalni mehanizem iz parafiranega *Dogovora*. Poleg tega je v juliju upoštevano tudi povečanje plač iz naslova ocenjene druge tretjine sredstev, namenjenih za odpravo ugotovljenih nesorazmerij v plačah javnega sektorja. Predvideno je tudi, da se bodo bruto plače v javni upravi ob koncu predsedovanja EU zmanjšale za del iz naslova povečanega obsega dela. Na osnovi teh predpostavk ter ob upoštevanju rednih sredstev za napredovanja in uspešnost, se bo bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju nominalno povečala za 5,9 % in realno za 3,3 %. Višja realna rast bruto plač v tem sektorju v primerjavi s preteklim letom je predvsem posledica tega, da je v oceni upoštevano, da se nov sistem plač uveljavlja že celo leto, medtem ko se v oceni za leto 2007 izvaja le tretjino leta.

V letu 2009 se bo realna rast plač v zasebnem sektorju ohranila na enaki ravni kot v letu prej, v javnem sektorju pa se bo umirila. Za leto 2009 ocenjujemo, da se bo bruto plača na zaposlenega nominalno povečala za 5,4 % in realno za 2,8 %. Zaostajanje realne rasti plač se bo ob 3,4-odstotni rasti produktivnosti dela še naprej zmanjševalo. Ravno tolikšna kot za skupno rast je tudi ocena realne rasti plač za zasebni sektor. V oceni je upoštevana rahlo upočasnjena gospodarska aktivnost, vendar tudi za dva delovna dneva daljše leto. Po oceni bo produktivnost dela v zasebnem sektorju porasla za 4,0 %. V javnem sektorju je v nominalni rasti bruto plače upoštevan usklajevalni mehanizem iz

Dogovora ter povečanje plač za zadnjo tretjino sredstev iz naslova odprave nesorazmerij. Ob naštetih predpostavkah ter upoštevanju rednih napredovanj in uspešnosti se bo bruto plača v javnem sektorju nominalno povečala za 5,2 % in realno za 2,6 %.

Primerjava pomladanskih napovedi UMAR z napovedmi drugih inštitucij

Ob zaključku priprave je bila pomladanska napoved gospodarskih gibanj predstavljena tudi predstavnikom drugih prognostičnih institucij (ARC Banke Slovenije, SKEP Gospodarske zbornice Slovenije, IER – Inštitut za ekonomska raziskovanja), nekatere od teh institucij pa so svoje prve letošnje napovedi tudi že objavile. Glede na različni časovni okvir izdelave napovedi (razviden iz tabele), ki vpliva na izbiro predpostavk in statističnih podatkov, vključenih v napoved, ter različnih ocen učinkov ekonomske politike, se tudi letošnje napovedi glavnih makroekonomskih agregatov nekoliko razhajajo. Ta razhajanja so še največja pri napovedih salda tekočega računa in stopnje brezposelnosti.

Prognostične institucije so letos večinoma zvišale svoje napovedi gospodarske rasti, ki se bo v celotnem obdobju napovedi obdržala nad dolgoletnim povprečjem štirih odstotkov. Prognostiki ocenjujejo, da visoka rast investicij v proizvodna sredstva ter porast zaposlenosti dvigujeta tudi potencialno rast, ki je bila doslej ocenjena med 3,5 % in 4 %. V celotnem obdobju je rast investicijske potrošnje v napovedih UMAR nekoliko nižja v primerjavi z ostalimi, rast izvoza in uvoza pa višja. Razlike v napovedi investicij za letos najverjetneje odražajo negotovost glede ocene, kolikšen del investicij v opremo in stroje se je zaradi ukinitve splošne davčne olajšave realiziral že v lanskem letu. Prognostiki pa se strinjajo, da letos lahko pričakujemo tudi nadaljevanje visoke rasti v gradnji stanovanjskih in nestanovanjskih stavb in ohranjanje visoke avtocestne gradnje, pri čemer pa bo realizacija teh investicij, tako kot že lani, pod vplivom vremenskih razmer. V letu 2009 so razlike lahko tudi posledica še nedorečene višine sredstev za infrastrukturne investicije. Glede rasti izvoza UMAR in EIPF letos pričakujeta le rahlo nižjo rast v primerjavi s preteklim letom, v napovedih BS in GZS pa je ta umiritev večja. BS za razliko od ostalih inštitucij v letu 2008 pričakuje, da se bo rast izvoza ponovno okrepila, pri čemer ocena upošteva večji prispevek izvoza avtomobilske industrije kot ostale napovedi. V letu 2007 sta tako BS kot UMAR ocenila, da bo predlagana sprememba dohodninske zakonodaje pospešila rast razpoložljivega dohodka in s tem prehodno tudi rast zasebne potrošnje, medtem ko GZS predvideva, da se bo ta letos in prihodnje leto ohranila na ravni zadnjih dveh let.

Ob vztrajanju visoke konjunktore se bo po oceni prognostikov letos ohranila visoka dinamika

zaposlovanja, na ravni okoli enega odstotka, v prihodnjih dveh letih pa se bo postopno upočasnjevala. Glede na visoko rast zaposlenosti v lanskem letu in višji padec stopnje brezposelnosti od pričakovanega so stopnje brezposelnosti v napovedih UMAR nižje od jesenskih. Po drugi strani se v napovedih GZS, EIPF ter WIIW stopnje anketne brezposelnosti ne znižujejo. Ocenjujemo, da je to predvsem posledica tega, da so bile te napovedi izdelane v januarju oz. februarju, ko še ni bil znan podatek o stopnji anketne brezposelnosti v 4. četrtletjem (ta je bila nizka pri 5,6 %). Pri plačah so razhajanja napovedi minimalna pri BS in UMAR, medtem ko so napovedi GZS nižje in odraz nižje ocenjene rasti plač v zasebnem in javnem sektorju.

Inflacija, ki se je v letih 2005 in 2006 ustalila pri 2,5 %, se tudi v napovedih ohranja na podobni ravni. Večina napovedi povprečne inflacije v tem obdobju se nahaja v minimalnem razponu med 2,5 % in 2,7 %, pri čemer za letošnje leto rahlo večji nihaj navzdol predvideva UMAR in v letu 2008 WIIW. Razlike v napovedih lahko najverjetneje pripišemo nekoliko različnim ocenam rasti prostih cen, za katere pa se prognostiki strinjajo, da se po dveh letih nizke ravni

vračajo na dolgoročno bolj ravnotežne ravni okoli 2,5 %, v letih 2008 in 2009 pa tudi različnim predpostavkam glede gibanja reguliranih cen, saj načrt gibanja teh cen še ni sprejet. Tveganja, da bi hitra gospodarska rast privedla do povečanih inflacijskih pritiskov, so po ocenah prognostikov zmerna, zaradi hkratnega dviga rasti ponudbenega potenciala.

Razhajanja v napovedih primanjkljaja na tekočem računu plačilne bilance v letih 2008-2009 so v največji meri posledica različnih predpostavk glede razmerja izvoznih in uvoznih cen v menjavi blaga in storitev. Napovedi UMAR predpostavljajo, da bo v tem obdobju rast izvoznih cen prehitela rast uvoznih cen, kar pomeni izboljšanje pogojev menjave, medtem ko napovedi BS upoštevajo, da bodo pogoji menjave nevtralni, zaradi česar se bo primanjkljaj v blagovno-storitveni menjavi zniževal počasneje kot v napovedi UMAR (kjer bo v letih 2008-2009 v presežku). Ocene primanjkljaja faktorskih dohodkov in tekočih transferjev pa so si podobne.

Tabela 9: Primerjava objavljenih pomladanskih napovedi nekaterih gospodarskih kazalnikov za Slovenijo

	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2007	2007	2008
	UMAR mar. 2007			ARC BS mar. 2007			SKEP GZS jan. 2007		EIPF jan. 2007	WIIW feb. 2007	
Realne stopnje rasti, v %											
Bruto domači proizvod	4,7	4,4	4,1	4,6	4,4	4,0	4,2	4,3	4,4	4,5	4,4
Izvoz proizvodov in storitev	9,7	9,2	8,8	8,4	9,7	7,8	7,5	7,5	9,4	-	-
Uvoz proizvodov in storitev	8,7	8,6	7,9	8,1	9,0	7,3	7,2	7,5	8,6	-	-
Bruto investicije	5,1	5,7	4,2	6,0	5,4	5,2	-	-	-	-	-
- investicije v OS	5,9	6,6	4,4	-	-	-	7,0	8,0	6,4	7,0	7,0
Zasebna potrošnja	3,8	3,5	3,4	3,5	3,4	3,2	3,2	3,2	2,6	3,0	3,0
Državna potrošnja	3,1	2,9	2,3	3,2	2,7	2,7	2,8	3,0	-	-	-
Inflacija, povprečje leta, v %	2,2	2,5	2,5	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6	2,5	2,6	2,3
Bruto plača na zaposlenega, realna rast v %	2,9	2,9	2,8	2,7	2,8	2,7	2,2	2,2	-	-	-
Zaposlenost po nacionalnih računih, rast v %	0,9	0,8	0,7	1,1	0,6	0,5	1,0	1,0	-	-	-
Anketna stopnja brezposelnosti, v %	5,7	5,4	5,4	-	-	-	6,5	6,5	6,0	6,0	6,0
Tekoči račun, v primerjavi z BDP, v %	-2,0	-0,8	-0,2	-2,0	-2,1	-1,8	-	-	-	-2,2	-1,5

Vir podatkov: Pomladanska napoved 2006, marec 2007, UMAR; Poročilo o cenovni stabilnosti, marec 2006, BS; Konjunktorna gibanja, februar 2006, SKEP GZS; Gospodarska gibanja, januar 2007 (vmesna napoved gospodarskih gibanj), EIPF; Research Report No. 335, februar 2007, WIIW.

Ocena uspešnosti napovedi UMAR

Na podlagi analize točnosti napovedi v daljšem obdobju ugotavljamo, da napovedi UMAR ne kažejo sistematičnega precenjevanja ali podcenjevanja. Posamezne napovedi zaradi negotovosti prihodnjih gospodarskih gibanj nikoli ne morejo biti povsem točne, pomembno pa je, da je njihova povprečna napaka preko daljšega obdobja čim manjša. Povprečna napaka blizu vrednosti »nič« namreč pomeni, da napovedi niso pristrane, se pravi da v njih ni sistematičnega podcenjevanja ali precenjevanja prihodnjih gibanj oziroma da inštitucija, ki napoveduje, ni niti optimistična niti pesimistična. Za obdobje od leta 1997 do leta 2006 povprečje napak *napovedi realne gospodarske rasti* pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša 0,16 odstotne točke, pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa 0,07 odstotne točke. Povprečje napak *napovedi nominalne gospodarske rasti* pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša 0,05 odstotne točke, pri pomladanski napovedi za tekoče leto pa -0,05 odstotne točke.¹⁵ Povprečje napak *napovedi povprečne inflacije* znaša pri jesenskih napovedi za prihodnje leto 0,21 odstotne točke, pri pomladanskih napovedi za tekoče leto pa 0,14 odstotne točke. Povprečna napaka *napovedi medletne inflacije* za tekoče leto znaša 0,18 odstotne točke, pri jesenskih napovedih za prihodnje leto pa je nekoliko višja, 0,52 odstotne točke. Z izjemo slednjega ocenjujemo, da ti kazalniki kažejo nepristranost naših napovedi v daljšem obdobju.

Napovedi UMAR so med slovenskimi institucijami pri gospodarski rasti najbolj točne, pri inflaciji pa so bolj točne napovedi Banke Slovenije. Povprečne absolutne napake (MAE)¹⁶ pri napovedih realne in nominalne gospodarske rasti so v obdobju 1997(8)-2006 znašale med 0,63 in 0,97 odstotne točke. Koreni povprečnih kvadratnih napak (RMSE), ki večjim napakam pripišejo večjo težo, so bili le nekoliko višji (med 0,82 in 1,14 odstotne točke). Pri napovedih povprečne inflacije za tekoče leto so povprečne absolutne napake znašale 0,42 odstotne točke, za prihodnje leto pa 0,79 odstotne točke, pri medletni inflaciji so napake napovedi nekoliko višje.¹⁷ Primerjava vrednosti absolutnih mer točnosti pokaže, da so pri napovedih gospodarske rasti UMAR med slovenskimi institucijami, ki se ukvarjajo z napovedovanjem slovenske gospodarske rasti, te mere najnižje, pri napovedih inflacije pa nekoliko boljše rezultate

dosegajo napovedi Banke Slovenije. Enak sklep dobimo tudi s primerjavo standardiziranih vrednosti mer točnosti (MAE/sd in RMSE/sd), ki upoštevajo variabilnost napovedovanega pojava. V primerjavi z napovedmi Evropske komisije za stare članice EU so absolutne mere točnosti nekoliko slabše¹⁸, medtem ko pri relativnih merah točnosti ni bistvenih razlik.¹⁹

Realno gospodarsko rast za leto 2006 so vse institucije, tudi UMAR, v svojih napovedih podcenile (Tabela 10). Napovedi za leto 2006 so bile najbolj podcenjene jeseni 2005, in sicer za 1,2 do 1,8 odstotne točke. Obe naslednji napovedi sta se realizaciji bolj približali, saj so bile napake nižje, in sicer so spomladi 2006 znašale med 0,9 in 1,3 odstotne točke, jeseni 2006 pa med 0,4 in 1,2 odstotne točke. To kaže, da so vse institucije, ki izdelujejo napovedi, podcenile jakost ugodne gospodarske konjunktore. Pri vseh treh napovedih so bile najvišje napake pri WIIW. Na UMAR, kjer edini objavljamo tudi napovedi nominalne gospodarske rasti, smo jeseni 2005 pri tej napovedi naredili enako, spomladi 2006 pa večjo napako kot pri napovedi realne gospodarske rasti, kar odraža zahtevnost ocenjevanja implicitnih deflatorjev.

Najbolj točne napovedi povprečne inflacije za leto 2006 so bile narejene jeseni 2005. Večina institucij je jeseni 2005 povprečno inflacijo za leto 2005 napovedala točno, nato pa so bile napovedi spomladi 2006 znižane, jeseni 2006 pa ponovno zvišane. Jeseni 2005 je bila točna tudi napoved UMAR. Spomladi 2006 smo tako kot ostale institucije (razen BS) napoved popravili navzdol (napaka je znašala 0,4 odstotne točke), pri naslednji napovedi pa smo, predvsem zaradi takrat visokih cen nafte, enako kot vse ostale institucije napoved inflacije popravili navzgor (napaka pri zadnji napovedi povprečne in medletne inflacije je bila enaka in je znašala 0,2 odstotne točke).

¹⁵ Z vidika proračunskega načrtovanja so pomembne zlasti pomladanske napovedi nominalne gospodarske rasti za prihodnje leto, saj se z njihovo objavo začne proces proračunskega načrtovanja. Povprečje napak teh napovedi znaša 0,03 odstotne točke.

¹⁶ Za metodološka pojasnila gl. Ferjančič, M. (2005): "Analiza uspešnosti napovedi UMAR", UMAR, Delovni zvezek 2005/13, Ljubljana.

¹⁷ Mere točnosti so podrobno prikazane v statistični prilogi.

¹⁸ Ugotovitve so v splošnem značilne za vse države nove članice EU (glej npr. Keereman, F. (2005): "Economic forecasts and fiscal policy in the recently acceded Member States", European Commission, Economic Paper, nr. 234, November 2005.)

¹⁹ Mere točnosti so podrobno prikazane v statistični prilogi.

Tabela 10: Napake v napovedani realni gospodarski rasti in povprečni inflaciji posameznih institucij za leto 2006

	Gospodarska rast						Inflacija					
	Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto	
	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.
Realizacija	5,2	-	5,2	-	5,2	-	2,5	-	2,5		2,5	-
UMAR ¹	4,0	1,2	4,2	1,0	4,7	0,5	2,5	0,0	2,1	0,4	2,7	-0,2
SKEP ²	4,0	1,2	4,1	1,1	4,5	0,7	2,6	-0,1	2,2	0,3	2,6	-0,1
BS ³	3,8	1,4	4,2	1,0	4,5	0,7	2,3	0,2	2,3	0,2	2,5	0,0
IMF ⁴	4,0	1,2	4,0	1,2	4,2	1,0	2,5	0,0	2,4	0,1	2,5	0,0
EC ^{5,6}	4,0	1,2	4,3	0,9	4,8	0,4	2,5	0,0	2,4	0,1	2,5	0,0
WIIW ⁷	3,4	1,8	3,9	1,3	4,0	1,2	2,5	0,0	2,4	0,1	2,6	-0,1

Viri: ¹Pomladansko poročilo, 2006; Jesensko poročilo, 2005–2006. UMAR.; ²Konjunktorna gibanja, 2005–2006. GZS, SKEP. ³Poročilo o denarni politiki, 2005–2006. BS. ⁴World Economic Outlook, 2005–2006. IMF. ⁵Economic Forecasts, 2005–2006. EC. ⁶Evropska komisija inflacijo napoveduje na podlagi harmoniziranega indeksa življenjskih potrebščin, primerljiva realizacija, uporabljena pri vseh primerjavah, znaša 2,5 %. ⁷Research Reports, 2005–2006. WIIW.

Opomba: Negativne vrednosti pomenijo precenitev, pozitivne vrednosti pa podcenitev.